

BYGNINGSARBEIDEREN

Nr. 2-2009, 7. årgang • Utgitt av Oslo Bygningsarbeiderforening • e-post: post@bygningsarbeider.no

Returadresse: Møllergata 24 • 0179 Oslo

Vi må stole på oss sjøl! s. 10-11

Aktuelt

Side 4-5

Besøk hos
Ø. M. Fjeld

Side 8

Sosial dumping
i Slovenia

Side 14

Rapport fra
LO-kongressen

Side 17

Fagforeningsknusing
i England

Leder

Krise krever endring

Roy Pedersen

Ledigheten går til vær. 125.000 uten jobb i 2010 kan bli en realitet. Bygg og anlegg merker det allerede. Bransjen er på vei til krise for andre gang på 15 år. Sist gang ble rundt 50000 borte fra bransjen i nedturen. Svært få av dem kom tilbake når konjunktorene gikk opp igjen.

Finanskrisen sier alle. Rett nok. Bankene kniper for mye igjen og har gjort det vanskeligere for folk å finansiere boligkjøp eller boligbytte. Likevel, finanskrisen er bare en del av sannheten.

Statistikk viser at boligkostnadene har økt 1,5 gang siden 1993, mens boligprisene har økt mer enn 3,5 gang. Altså ikke bygningsarbeiderens skyld at boligprisen har tatt heisen. Det har foregått altfor mye vill prissetting drevet opp av profittjakt, spekulanter og meglere. Markedet har bestemt alt. Boligen er blitt for dyr. Boligsalg stagnerte før finanskrisa.

En viktig lærdom av dette er at boligbygging igjen må bli en politisk sak. De som vil satse på egne ansatte, langsiktig boligbygging og rasjonell produksjon må få en sjanse. I foreningen årsmøteuttalelse trakk vi fram krav som høy og stabil boligbygging til en fornuftig pris, ikke-kommersielle utleieboliger, økt rolle til Husbanken med rimelige låneordninger, rehabilitering av gammel boligmasse med vekt på energisparing og støtteordninger til kommunal tomtepolitikk.

Arbeidsgiverne i bransjen må tørre å ta et oppgjør med sine egne. NHOs hovedkrav i krisa er skattelette, det samme som Høyre og FrP. Er det virkelig hovedproblemet i forhold til boligbygging? Er det hovedårsaken til useriøse bedrifter?

Hindrer det diskusjon og initiativ for en mer rasjonell produksjon? Alle veit at svaret er NEI, NHO inkludert.

Arbeidsgiverne endrer seg med krise. De blir mer aggressive og holder igjen på timelønna, men framfor alt knipes det igjen på dietter, forslag til akkorder og subsidiering av boligbraker. Alt dette synes fornuftig kun sett ut fra en enkelt bedrift. Vurdert samfunnsmessig betyr det redusert kjøpekraft, tøffere konkurranse og mindre muligheter til fortjeneste. Med andre ord krisa forlenges. Det er også derfor det er så dumt av LO og Fellesforbundet å gå med på at tariffkrona kan gis bort - la det være.

Aller verst har de som har mista jobben. Det er ikke moro å underskrive protokoller om oppsigelser, men sånn er det. Oppsagte og tillitsvalgte har stått med rak rygg og krevd rettsak ved grovt usaklige oppsigelser. De har fått øvrige tillitsvalgtes støtte. Bra. Tenker spesielt på folka i selvaag-bygg (bruker små bokstaver siden ledelsen ikke er større).

Også de uten jobb skal ha noe å betale regninger med. Foreningen er derfor helt enig med Fellesforbundets leder, Arve Bakke, om at ledighetstrygden må opp.

Når dette leses har jeg skifta jobb. Det kom kanskje litt brått på at jeg ble valgt til leder av LO i Oslo. Ingen er uerstattelig. Kirkegårder er full av sånne. Egentlig synes jeg dere har vært veldig tålmodig som har tillatt meg å være fagforeningsleder i alle disse åra. Takk skal dere ha. Jeg har lært jævla mye. Ha det.

Bruk foreningens hjemmeside:

www.bygningsarbeider.no

Endret permitteringsregelverk

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har endret forskrifta slik at lengden av tida en kan motta dagpenger under permittering er økt fra 30 til 52 uker. Dette gjelder fra 1. februar 2009.

Lønnsplikta i arbeidsgiverperioden er redusert fra 10 dager til 5 dager med virkning fra 1. april i år.

Oms

Åpent i ferien

Fagforeningskontoret holder åpent hele ferien.

Åpningstider:

Mandag til torsdag 08.00 – 15.00

Fredag 08.00 – 13.30

PENSJONISTFORENINGEN

i Oslo Bygningsarbeiderforening ønsker flere medlemmer. Det er månedlige møter, utenom juli og august og det arrangeres flere turer i løpet av året. Vennligst ta kontakt med Ole Rustad tlf.: 22 26 87 75 for informasjon og innmelding.

BYGNINGSARBEIDEREN

Vi tar gjerne i mot innlegg. De kan skrives for hånd på A4 ark, og sendes/leveres på foreningens kontorer. Stoff må være undertegnet med navn, og artikkelen bør ikke være lenger enn en A4 side (maskinskrevet). Vi tillater oss å rette opp skrivefeil før stoffet trykkes.

Redaksjonen: Jonas Bals, Morten Rønningen, Tor Mostue, Roy Pedersen, Odd Magnar Solbakken, Vidar Lund og Petter Vellesen.

Layout: Nr 1 Trykk Grefslie as, Mysen

Trykk: Nr1 Trykk as

Hjemmeside: www.bygningsarbeider.no

Oslo Bygningsarbeiderforening • Sentralbord 22 99 47 40 • Telefaks 22 99 47 41
Du kan nå hver enkelt direkte:

Børre Hagen 22 99 47 51
☎ 92 03 95 79
✉ ..... borre@bygningsarbeider.no

Iren Stegen 22 99 47 45
✉ ..... iren.stegen@fellesforbundet.org

Jan Peter Lyngstad 22 99 47 46
☎ 93 20 26 17
✉ ..... janp@bygningsarbeider.no

John Erik Melby 91 16 62 81
✉ ..... johne@bygningsarbeider.no

Jonas Bals 92 08 04 70
✉ ..... jonas@bygningsarbeider.no

Julia Maliszewska 92 68 68 10
✉ ..... julia@bygningsarbeider.no

Kjell Skjærvø 22 99 47 54
☎ 99 43 33 43
✉ ..... kjell@bygningsarbeider.no

Liv Bjerknæs 22 99 47 44
☎ 91 70 20 38
✉ ..... liv.bjerknaes@fellesforbundet.org

Odd Magnar Solbakken 22 99 47 47
☎ 90 75 41 04
✉ ..... oddm@bygningsarbeider.no

Petter Vellesen 22 99 47 48
☎ 93 20 43 23
✉ ..... petter@bygningsarbeider.no

Stein Måreng 22 99 47 49
☎ 92 02 14 37
✉ ..... stein@bygningsarbeider.no

Tove Myrvold 22 99 47 42
✉ ..... tove.myrvold@fellesforbundet.org

Zhanna Furunes 91 88 15 42
✉ ..... zhanna@bygningsarbeider.no

Ina Holmstad 950 50 710
✉ ..... ina@bygningsarbeider.no

Kontoradresse: Møllergaten 24, 0179 Oslo. Telefon: 22 99 47 40. Telefaks: 22 99 47 41. Kontorets åpningstider: Mandag – torsdag 8.00 – 16.00. Fredag 8.00 – 13.30. Sommertid: 15. mai til 15. september, kontoret stenger kl 15.00 hver dag. E-post offisielt til foreningen: post@bygningsarbeider.no

Foreningen: Leder: Petter Vellesen. Nestleder: Børre Hagen. Sekretær: John Erik Melby. Ungdomsleder: Morten Rønningen. Styremedlemmer: Harald Braaten, Magne Solfeld, Terje Larsen, Arne Berntsen, Arne Sveen, Kåre Thorkildsen og Jonas Dalen Berg. Vararepresentanter: Finn Moe, Jonny Aaland, Ronny Eriksen og Anders Melin. Oppmålere: Børre Hagen, Jan Peter Lyngstad, Stein Måreng, Petter Vellesen og John Erik Melby. Ombud: Odd Magnar Solbakken. Studieleder: Børre Hagen. Forretningsfører: Liv Bjerknæs. Kartotek: Tove Myrvold. Regnskap: Iren Stegen. Ombud: Julia Maliszewska, Jonas Bals, Ina Holmstad, Zhanna Furunes og Kjell Skjærvø.

Siden forrige gang har styret vedtatt og jobbet med følgende:

- ✓ Deltatt med fana i Oslo Grafiske Fagforenings demonstrasjon utenfor Dagsavisen, 25. mars i protest mot usaklige oppsigelser. Saken ble senere løst ved forhandlinger.
- ✓ Deltatt med fana i Attacs demonstrasjon mot finanskrisa utenfor Stortinget, 28. mars.
- ✓ Avholdt kurs i akkordtariffene 20.-22. mars, Comfort hotell Hønefoss. 15 deltagere.
- ✓ Innledet ved Nei til EUs faglige landskonferanse 17. og 18. april i Oslo.
- ✓ Vedtatt prinsipielt at foreningens penger kun skal plasseres i renteprodukter og ikke i aksjer og lignende.
- ✓ Forberedt og gjennomført årsmøte 2. april. Foreningen gikk totalt sett med bra overskudd i 2008. Budsjettet for 2009 viser balanse. Både årsberetning, regnskap og valg gikk greit unna. Møtet vedtok en uttalelse «Moderasjon vil vi ikke ha – bedre tariffavtaler er bra» og «For en ny boligpolitikk». Årsmøtet bevilget kr 25.000,- for å bli med i «Senter for politisk analyse» samt kr. 20.000,- til Norwacs arbeid på Gaza i Palestina.
- ✓ Vedtatt og innsendt forslag til endringer av Hovedavtalen.
- ✓ Vedtatt å ta initiativ til møter med arbeidsgiverorganisasjoner for å diskutere rasjonell produksjon og produktivitet.
- ✓ Deltatt i LO i Oslos 1.mai-demonstrasjon sammen med 8500 andre. Våre hovedparoler som i fjor. Stinn brakke på 1. mai-frokosten der Bygg Band dro takten.
- ✓ Gjennomført nytt møte i Oslofjordkonferansen 5. mai, med vekt på faste ansettelser, solidaransvar og en enklere form for allmenngjøring.
- ✓ Deltatt på stand og politikermøte ved Fellesforbundets dag 28. mai.
- ✓ Regjeringa har lagt fram et godt forslag til en ordning om Solidaransvar. Problemet er for kort frist for å fremme krav. Regjeringa foreslår tre måneder. LO krevde seks. I tillegg er det stilt krav til omfattende dokumentasjon for å kunne fremme krav. Foreningen har i realismens navn sendt et forslag som skal gjøre noe med det siste. Saken har også blitt diskutert i et møte med entreprenørene og byggmesterne.

Roy

10 000 tilhørere i finværet på Youngstorget 1. mai

Tradisjonen tro var det stort oppmøte på 1. mai-frokosten i Folkets Hus denne gangen også. Bygg Band var som vanlig på plass og spilte.

Årets 1. mai-talere ble møtt av et strålende sommervær og rundt 10 000 1. mai-demonstranter på Youngstorget. 8 500 gikk i toget.

Full innsats for arbeid til alle og

fortsatt kamp mot sosial dumping var Statsminister Jens Stoltenberg viktigste budskap i sin tale. Og nå skal det innføres solidaransvar fortsatte Stoltenberg.

Dagsavisen fulgte toget og i et intervju med polske medlemmer i Oslo Byggningsarbeiderforening, under fanen «Sosial dumping, nei

takk» blir en annen viktig sak trukket fram. Nemlig kampen for faste ansettelser. Som Matyjek sier til Dagsavisen: «Faste jobber, faste ansettelser, det er viktig», sier han.

Prosjektansettelser og kortidsansettelser gir et ustabil og usikkert arbeidsliv.

Foreningen får ny leder

Foreningens leder gjennom mange år, Roy Pedersen, har gått av som leder for Oslo Byggningsarbeiderforening. Han tar nå over som leder i LO i Oslo, som er en sammenslutning av alle LO-fagforeningene i Oslo.

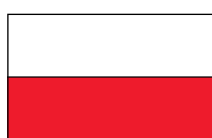
Roy er utdanna forskalingsnekker, og var tidligere leder i Steinjord og sementarbeidernes fagforening. Han ble leder i Oslo Byggningsarbeiderforening da Stein og jord slo seg sammen med Malernes fagforening og Murerne Union i 2003. Som fag-

foreningsleder har han blant annet gjort en viktig jobb med å sette utenlandske arbeideres situasjon på dagsorden, og var sentral i arbeidet som førte til at Fellesforbundet la seg på en inkluderende linje overfor utenlandske arbeidere. Det har aldri vært noe pampete over ledelsesstilen hans, tvert imot: Roy har sjøl stått igjen og rydda lokalene etter møter, limt konvolutter og pakka brev – og lønna hans har, i likhet med de andre i foreninga, vært i samsvar med det

medlemmene selv tjener.

Den nye lederen i foreningen er Petter Vellesen. Han ble valgt på det ekstraordinære årsmøtet 18. juni. Petter er også forskalingsnekker, og har jobba på målekantoret, som organiserer medlemmenes akkordarbeid, siden 1994. Borre Hagen, foreningens nestleder siden 2003 og tidligere leder i Murerforeningen, fortsetter i det vervet.

Związek będzie miał nowego lidera

(Lider związku przez wiele lat, Roy Pedersen, wycofał się ze stanowiska jako

lider Oslo Byggningsarbeiderforening. Od teraz będzie on zajmował stanowisko szefa działu LO w Oslo, która stanowi połączenie wszystkich związków zawodowych LO w Oslo.

Roy jest wykształconym cieśla-zbrojarzem, wcześniej był szefem w Steinjord og sementarbeidernes fagforening. Został liderem w Oslo

Byggningsarbeiderforening gdy Stein og jord połączył się z Malernes fagforening og Murerne Union w 2003 roku. Jako lider związków miał on między innymi ważną rolę w tym aby sytuacja zagranicznych pracowników zobaczyła światło dzienne i była centralnym tematem który doprowadził do tego iż Fellesforbundet zajęło się zagranicznymi pracownikami na tym samym poziomie co norwegami. W jego stylu zarządzania nigdy nie było wywyższania się, wręcz przeciwnie: Roy sam sprzątał sale konferencyjne po spotkaniach, zaklejał

koperty i pakował listy - i jego wynagrodzenie jest, podobnie do innych pracowników związków, oraz członków.

Nowym liderem związku jest Petter Vellesen. Został on wybrany na nadzwyczajnym posiedzeniu 18 czerwca. Petter jest również cieśla-zbrojarzem i pracuje w wydziale pomiarów od 1994 roku, który organizuje pracę członków na akord. Borre Hagen, jest zastępcą lidera od 2003 r i pozostał na swoim stanowisku., wcześniej był liderem w Murerforeningen.

Hvilket parti ville du definitivt *ikke* stemt på ved høstens valg?

Halvor Jubskaas, kranfører, Skanska:

Rødt. Jeg synes de er negative, det er nei og fy hele veien. Det er et reint protestparti, sånn som FrP var før. Høyre ville jeg heller ikke stemt. Erna ville aldri fått stemmen min.

Risto Valkonen, forskalingsbas, Skanska:

Arbeiderpartiet. Det var partiet vårt, men er det ikke lenger. Jeg stemte alltid AP før, men nå er de bare interessert i makt, og de holder ikke hva de lover.

Yaya Jallovs, rivningsarbeider, Veolia Miljø Entreprenør:

Fremskrittspartiet. De er mot innvandrere. Selv synes jeg det viktigste er å stanse den åpenlyse narkohandelen i Oslo. Jeg kommer faktisk kanskje til å stemme Høyre, siden de har sagt at de vil gjøre det.

Nytt fra østfronten

På Sørvall i Sørum bygger Kongsvingerentreprenøren Ø. M. Fjeld et stort bo- og rehabiliteringssenter, med flere bolig- og driftsenheter og til og med eget basseng. Når «Bygningsarbeideren» besøkte plassen var det ca. 30 håndverkere av alle kategorier i sving på plassen, og en av dem var forskalingsbasen Tor Øyvind Hokåsnoen.

– Jeg kjører ni mil om dagen for å komme hit, sier Tor Øyvind. – Ø. M. Fjeld har jo avdelinger både i Kongsvinger og på Romerike. Jeg er fra Kongsvinger, men der er det dødt og stille for tida. Heldigvis har vi aktivitet her på Romerike, så da blir det jo litt kjørevei, men det må man jo bare innstille seg på som bygningsarbeider.

Ø. M. Fjeld A/S har hovedvirksomheten sin innen betong og tømmer, men som lokal entreprenør tar de også mange småoppdrag og service- og forsikringsjobber. Firmaet har også egen Byggshop og egen smie. I 2008 kjøpte bedriften opp tømmerfirmaet Bekkelund Bygg fra Brumundal for å utvide markedet. Ø. M. Fjeld har ca. 170 timelønte. De fleste er organisert i Glåmdalen Fagforening, men det er også en del medlemmer i Fellesforbundets avdeling 1 på Romerike. Ved siden av å være forskalingsbas er Tor Øyvind Hokåsnoen også nyvalgt klubbformann.

MYE BRUK AV INNLEIE

– Jeg tok over som klubbformann i vinter, sier han. – Det er mye å ta fatt på. På mange måter føler jeg at det er som å begynne på scratch. En av tingene som det er nødvendig å ta tak i er den omfattende innleievirksomheten. Det har jo vært høyt tidspress her i distriktet også, så det har i grunnen vært innleievirksomhet i bedriften så lenge oppgangstida har vært. Det er selvsagt trappet ned nå, men vi har allikevel 30–40 innleide tømmerere for tida, og noen i betong også. Bruken av leiefolk kommer til å bli faset ut fram mot ferien. Etter hvert som våre egne folk blir ledige andre steder kommer de til å erstatte de innleide. Vi har jo ingen permitterte eller oppsagte for tida, så på den måten fortrenger ikke leiefolka våre egne, men det er jo ikke gjort på riktig måte allikevel.

– Hva mener du med det?

– Problemstillingene rundt innleie skal jo drøftes med klubben, og det har det vært dårlig med. Vi hadde et møte i februar og jeg har bedt om et nytt drøftelsesmøte nå, men ellers har det vært dårlig med sånt. Det er altså en av tingene jeg driver på med nå – å få tilrettelagt disse sakene på en

Tor Øyvind Hokåsnoen er klubbleder i Ø. M. Fjeld.

skikkelig måte med bedriften slik at tillitsmannsapparatet også skal få innflytelse.

– Hva er det største problemet med leievirksomheten?

– Det blir mye usikkerhet og tidspress hvor man framskynder byggetida og bruker innleide til å presse på. De bruker innleide i akkordlaga også, og det er jo ikke helt heldig bestandig. For min del har det nok ikke gått ut over akkorden. De jeg har med meg er faglig sterke og dyktige, men det blir urettferdig allikevel. De belaster akkorden med 100 %, men får allikevel bare utbetalt sin time-lønn. Vi jobber for å få til en ordning som gjør

Langemyhr begjært konkurs av sin tidligere advokat

Byggmester Harald Langemyhr as er begjært konkurs av sin tidligere advokat Bjørn Soltvedt. I følge Tønsberg Blad er det uoppgjorte advokatrekninger som er årsaken til konkursbegjæringen. Soltvedt sier til avisa at han har avslutta klientforholdet. Det er i så fall ikke første gangen forholdet mellom partene har vært avslutta. I og med at Soltvedt nå går til konkursbegjæring er det vel ikke lenger småpenger det dreier seg om. Og han vet vel godt hvordan firmaets økonomi er. Det har vi også en viss peiling på. Inkassokravene er betydelige og skatt øst og kemnerkontoret har også tatt utlegg i relativt store beløp. Millionbeløp etter det vi erfarer.

Firmaet er i dag registrert med kun 11 ansatte. Da skal det mye til å betjene milliongjelda. I så

fall må det være høy produktivitet i den arbeidsstokken som er igjen.

Konkursbegjæringa skal behandles i Tønsberg tingrett 1. juli. Kravet er omstridt sier firmaets nåværende advokat, Bjørn Stordrange, til Tønsberg Blad. Og påpeker at firmaet ikke er insolvent, men at det kun dreier seg om et omstridt beløp.

Oslo Bygningsarbeiderforening har for øvrig nylig oversendt firmaet et feriepengekrav på kr 19 167,50 fra en tidligere ansatt. Dersom firmaets advokat mener at firmaet er betalingsdyktig så regner vi med at kravet blir betalt uten ytterligere tiltak fra vår side.

□ Odd Magnar

Ø. M. Fjeld bygger bo- og rehabiliteringssenter på Sørvall i Sørum.

sånn at de også får utbetalt akkordetterskuddet sånn som vi andre. Det er jo ikke riktig at faglig dyktige og arbeidsomme folk ikke skal få akkordetterskudd, når de deltar i laget på lik linje med oss andre. For laget er det jo også best at de får etterskuddet sånn som oss. Da yter de jo mer, og så blir akkorden høyere for oss også. Så vidt jeg forstår forutsetter dette at det er en avtale bedriftene i mellom, og vi prøver å få til en sånn avtale. (Se egen faktaboks)

AKKORD

I Ø. M. Fjeld jobber de akkord. For mange år siden hadde de eget målekontor i Glåmdalen inntil Lillestrøm overtok måleområdet. Det siste året er det Oslo som måler også i Kongsvingerområdet. Tor Øyvind er fornøyd med det. – På betongen har vi stort sett fellesakkord og måler forskaling, armering og støp. Gjennomsnittlig ligger timefortjenesten på ca. 200,- kr. Det er ikke så verst her i distriktet, selv om vi selvsagt håper å få fortjenesten opp. Her i Fjeld har vi en dårlig avtale når det gjelder timer som er utenom akkorden. I Kongsvinger får vi 170,- kr for sånt arbeid, mens vi har 178,- kr på Romerike. Det syns vi er alt for dårlig, særlig i forhold til den reelle akkordfortjenesten. Andre steder har de jo 100 % for en del av disse arbeidene. Vi jobber hardt for å få en bedre ordning for dette.

– Bruker dere alltid akkordtariffen?

– På betongarbeidet bruker vi konsekvent tariffen. Da har vi jo målekontoret å støtte oss på og får hjelp der. Hvis vi ikke bruker tariffen blir det jo på mange måter bedriften som bestemmer. Tømrerne har brukt mye timeverksakkord. Denne avtalen har vi også

tenkt å få inn i ordna former. Men tømrerne har også vist interesse for å ta i bruk sin akkordtariff, og vi har planer om kurs i tømrertariffen.

GOD OPPSLUTNING OM KURS

– Dere har vært ganske aktive når det gjelder kursvirksomheten.

– Ja, det er vi veldig fornøyd med. I samarbeid med Glåmdalen Fagforening kjører vi interne kurs etter Fellesforbundets kursmodul. Da tar vi inn tillitsmenn og baser fra plassene og skolerer dem i avtaleverket. Vi bruker å ta fri fredag pluss at vi bruker lørdag til dette. Vi hadde et kurs i april og skal ha en ny runde i juni. Det er 14 – 15 stykker som har sagt seg villig til å være med på dette opplegget, og vi er svært tilfreds med oppslutninga. Bedriften er også svært positive til kursing.

– Hvordan er fremtidsutsiktene i Ø. M. Fjeld?

– Vi merker jo krisa her i distriktet også. I Glåmdalsområdet ser det jo som sagt mørkt ut, men det er mer aktivitet på Romerike. På tømrersida er det mer enn nok å gjøre utover høsten mens vi sliter med betongjobber. Men foreløpig har vi altså klart å unngå permitteringer og oppsigelser og vi håper på å unngå det videre også hvis vi får plassert betongfolk i tømrerlagene.

Bygningsarbeideren ønsker lykke til. Fortsett med det fine arbeidet!

□ Petter Velleesen

Sagt av
FRP

Forslag om innføring av solidaransvar. FrP er imot og partileder Siv Jensen sa dette 1. mai:

«FrP er like opp-tatt av å bekjempe sosial dumping som andre partier.

Men dette forslaget vil jeg advare mot.

Å skyve ansvar oppover er direkte uansvarlig».

FAKTA OM INNLEIE I AKKORDLAG

- Dersom innleide skal arbeide sammen med bedriftens egne ansatte, og særlig i akkordlag, må det avtales hvordan dette skal organiseres og hvordan akkorden skal avgrenses i forhold til de innleide.
- Innleide er ansatt i en annen bedrift enn innleiebedriften. Bedriften som leier inn kan ikke kreve at innleide arbeidstakere inngår i akkordavtale avtalt i henhold til tariffavtalen hos innleier.
- Tillitsvalgte kan ikke inngå avtaler på vegne av innleide arbeidstakere som binder utleiebedriften. Derfor kan ikke bas og innleiebedrift inngå akkordseddel, avtale fordeling av akkordfortjeneste for ufaglærte eller godkjenne timelister som også omfatter innleide.
- Basens ansvar til å lede laget og forhandle om arbeidets rasjonelle framdrift omfatter ikke innleide. Dersom bedriften krever at basen også skal være arbeidsleder for innleide vil medgått tid og ansvar for dette være utenfor akkordavtalen.
- Hvor både innleier og utleier har Fellesoverenskomsten for byggfag som tariffavtale kan det avtales felles akkord for ansatte og innleide. Dette forutsetter en avtale mellom begge bedriftene og de tillitsvalgte i både inn- og utleiebedriften.

Konkurser/tvangsavviklinger siden sist

(23.02. 2009–31.05. 2009)

Østlandsområdet • Kilde: Brønnøysundregistrene
(NUF = norskregistrert utenlandsk foretak)

Firma	Org.nr	Firma	Org.nr	Firma	Org.nr
3-Hyttter as	987 415 940	Comfort Drøbak as	890 190 952	Kalinowski Byggeservice	988 312 428
Aba VVS as	991 743 995	Comfort Moss as	992 168 250	Kjetil Tangen	987 977 108
ABC Kjølg og Varme ltd (nuf)	991 296 344	Delta Bygg Sigmund Aaberg	979 282 915	Klimakjøling (nuf)	989 103 253
Abildsø Bygg as	991 729 720	EB Nord as (formidling/utleie)	992 029 935	Knut Håvard Myrås	982 096 642
AE-Entreprenør as	957 595 022	EB Rekruttering as (formidling/utleie)	990 597 839	Krøderen Rør Ole Anton Jokerud	965 521 291
Aker Kulde as	988 026 425	EB Vest as (formidling/utleie)	991 906 517	Kubicki Marek Piotr	992 288 051
Aktiv Industripartner Norge as (utleie)	992 313 153	EB Øst as (formidling/utleie)	991 657 347	Kurt Inge Hansen	932 164 345
Aktiv Montasje ltd (nuf)	989 811 002	Eksklusive Gulv Wasilewski	990 470 545	Kvalitetsbygg Norge as	990 796 904
Aktiv Rørleggerservice as	990 794 413	Ellko Bygg Elzbieta Kaminski	988 643 920	Kvarberg Anlegg as	985 420 580
Alfa Blikk & Ventilasjon as	992 485 930	Eriks Montasje Erik Gustavsen	963 398 816	K-Wagner Kenneth Wagner	987 859 725
Amla Bygg (nuf)	991 842 373	Event Inn klima Hans H Lindkvist	986 708 286	L&L Bemanning as	992 190 329
Anders Oddlien Malerservice	983 646 344	Exact Bemanning as (utleie)	988 386 804	Laftetuner as	982 495 482
Andersen Bygg og Montering	989 645 218	F Johansens Alt i Bygg	986 173 218	Land Entreprenør as	886 733 852
Andreassen Steinar	881 028 832	EA.G. Maler`n as	986 767 703	Larssons Plat & Montage	988 213 713
Andreassens Tak og Vedlikehold	891 713 452	Fagbemanning as (Global Support)	981 689 623	Lasse Mørch-Johansen	986 957 111
Apollon Mestermur as	979 842 767	FB Byggpartner as	989 838 822	Lie as	979 389 825
Aqua VVS as	987 052 848	FDV Byggpartner as	942 105 002	Llegna Form as	983 441 750
Arbeidsutleie Norge as (utleie)	988 670 286	Fet Bygg og Service Jan Serup	891 207 662	Loadmax Construction as	991 878 017
Arild Fjellvang	974 483 572	Flis og Naturstein Lars Gustavsson	973 053 507	Lojek Bygg & Rehabiliteringstjenester	990 119 945
Arilds Betongboring Arild Lagesen	986 177 892	Flisa Sementstøperi as	988 392 103	LPG Norge as	988 440 736
Arki Navare, Dag Fjeldstad	987 183 810	Flisbyen Bygg & Vedlikehold as	983 831 540	Lunart Nor as	971 070 005
Armeringsteknikk (nuf)	991 421 831	Follo Varmesenter as	988 118 257	Mac Isolering as	990 574 170
Arne Galleberg	986 116 265	Forskaling og Tømrer T Lundsrud	986 058 931	Mal og Mur ltd (nuf)	990 480 125
ArtByggservice Kujawa	990 347 522	Frank Jensen Bygg & Vedlikehold	988 056 464	Malerfirma Trond Berthelsen	990 417 660
Asker Bad og Rørservice as	986 521 739	Franssons Rørservice	987 241 004	Malerfirmaet Graarud as	986 336 575
Askim Innemiljø as	992 396 768	Freddy Knutsen	983 397 387	Malmester Bjørn Normann as	946 294 128
Astreco Entreprenør as	991 450 076	Gazzel as (utleie)	990 459 576	Malmesteren Øst as	991 314 156
AT Bygg as	986 736 042	Glade Maler (nuf)	991 336 516	Maling og Tapetsering (nuf)	986 435 972
Auduns Graveservice as	990 689 792	Glenn Goddoken	976 747 526	Marcin Oppussingstjenester Wieckowski	990 867 836
Bajor Wieslaw	989 580 574	Grenland Byggservice as	992 096 640	Maxtro Bygg og Bolig Geir Johansen	991 265 473
Basberg & Strøm Anleggsgartnerfirma as	988 059 587	Gudbrandsdal Mal og Overflate-		Mesterbygg & Vedlikehold as	889 763 302
Bekkelaget Malerservice as	878 594 762	behandling	988 083 321	Metrix Trading ltd (nuf)	988 477 737
Betong-Vern as	989 034 073	H.L. Bygg og Rehab NUF Limited	990 724 628	Mikael Karlsson Bygg as	987 979 135
Bjerke Bygg og Anlegg as	990 575 401	HA Bygg & Mur as	990 026 491	Miljømur as	991 827 676
Blikkenslagerservice as	985 656 452	Hado Bygg as	991 891 188	Mjøsa Malerservice as	989 884 115
BM Personalservice as		Hallingdal Mure Kompani	991 514 090	MM Gulvservice Martin Mattsson	989 902 741
(utleie/formidling)	986 641 130	Handynor as	991 326 065	Moby as	888 463 232
BO Malerservice Børre Olsen	990 398 348	Headhunter-Agency as (utleie)	992 607 394	Mottaksentreprenøren as	993 334 405
Bod Entreprenør as	985 453 209	Hebe Bygg as	992 212 969	MSF Eric Just	986 683 143
Bolig og VVS Service as	982 701 546	Heian Ivar	970 483 608	Multibyggeren as	992 810 378
Bolstad Maskin as	987 759 828	Hein Håkenåsen	869 924 032	Multiteknikk as	971 237 368
Borg Graveservice as	992 285 109	Helge Aaltvedt Byggmester	970 438 394	Mur og Puss EB as	891 674 252
Buskerud Byggprofilering (nuf)	991 959 475	Henco Haraldsen	986 740 066	Måøys Bygg & Vedlikehold DA	991 610 790
Buskerud Hus & Hytte Bygg as	991 646 833	Higgis Rehab (nuf)	989 024 701	Nåslund Malerservice (nuf)	991 085 165
Buskerud Stålarmering J Karoliussen	970 344 128	HJV Bemanning as (utleie)	987 046 287	Nåslunds Malerservice (nuf)	991 430 636
Buskerud Tak og Fasade as	891 922 442	HK Rørservice as	991 100 806	NC Nye Collins Entreprenør as	976 556 879
Bygg & Industripoolen (nuf)	990 443 718	HMD Byggpartner as	987 240 237	Nilsens Stige og Håndverkscompaniet	989 848 119
Bygg & Rep Anders Olsen	970 287 094	Hvam Bygg & Montasje as	992 017 694	Nordberget Ingar	970 465 065
Bygg Entreprenøren as	986 616 950	Hytte Eksperten Jan Thore Hjelm	977 286 452	Norefjell Stav og Laft as	990 832 765
Bygg og Håndverk Centralen as	891 268 912	Hyttebygg Ingar A Steen	990 306 729	Norsk Inreco as	942 248 628
Bygg og Malerservice Per Larsen	871 070 822	Håndverksbygg as	985 175 659	Norsk Personalservice as (utleie)	988 824 003
Bygg og Vedl Hold Kristiansen Nie	970 477 861	I.L Fasade og Rehab Ingvald Lauridsen	986 033 610	Norsk Ressurs Formidling (nuf / utleie)	990 243 743
Bygg, Bad & Bolig as	884 271 312	Jarek Team Jaroslaw Kowalski	990 262 306	Norsk Sveis og Stålmontasje (nuf)	987 394 498
Byggcontact as	989 752 383	Jerzy Pieczara	988 920 606	Noskire as	990 660 050
Byggentreprenør as	990 513 864	Jesper Larsen	977 568 692	Nygaards Byggeservice as	988 412 600
Byggfirma Kjell Ambjørnsen as	989 578 472	Jevnaker Stillase og Utleie T Riise	988 966 053	Nøtterøy Bademiljø as	986 092 420
Byggfirma Snekker`n Myrvang as	992 528 605	JMJ Gulv & Fasadestein as	985 760 381	Oblys Bygg as	884 128 382
Byggmester Arne Røstad as	981 358 244	JML Bygg Jørgen Madsen Larsen	989 854 445	Odd Jobs - og Småjobber as	988 931 233
Byggmester Thomas Bjørgan as	992 519 452	Johansen Rørservice	991 498 508	Oddleif Øverstad	957 429 645
Byggmesteren as	990 049 785	John Einar Schwanborg	984 378 920	Oppland VVS as	979 813 732
Byggmiljø as	991 603 158	John Østengen as	917 462 402	Oppussing Brudlo	991 087 893
Camor Montasje ANS	989 096 982	JSK Bygg as	990 967 245	Oslo & Akershus Varme og graveservice	988 288 489
Christiania Malerservice as	992 642 696	K&R Graverservice ltd (nuf)	988 931 640	Oslo Gulvsenter as	983 957 080

Lavere arbeidsløshet enn fryktet i mai

Ved utgangen av mai er det registrert 68 343 helt arbeidsløse og 17 872 personer er registrert på ulike arbeidsmarkedstiltak. Den totale arbeidsløsheten gikk litt ned fra april til mai. Tor Sagli, direktør i NAV, advarer mot å tro at krisa er over. Han sier at en viktig grunn til at veksten avtok er at

en del av de som var helt permittert nå er delvis permittert og at det er flere på tiltak. 17 544 er permitterte ved utgangen av mai.

□ OMS

	Mai	I %	April	Mars
Helt ledige	68 343	2,6	72 712	70 735
Delvis ledige	31 670	1,2	29 150	30 096
Helt permitterte	8 968	0,3	11 003	10 142
Delvis permitterte	8 576	0,3	7 254	6 999
Ordinære tiltaksdeltakere	17 872	0,7		
Helt ledige bygg og anlegg	10 060	5,1	11 834	11 904

Bygg og anlegg	Jan	Feb	Mars	April
Rørleggere	337	402	487	530
Snekkere og tømrere	3 059	3 392	3 656	3 684
Elektrikere	329	419	563	659
Andre bygningsarbeidere	2 625	2 930	3 073	3 050
Vei- og anleggsarbeidere	573	571	535	405
Andre anleggsarbeidere	1 784	1 993	2 020	1 934
Hjelperearbeidere innen bygg og anlegg	1 340	1 483	1 570	1 572
I alt bygg og anlegg	10 047	11 190	11 904	11 834

Stillas-sesongen er i gang

Hadde Bygningsarbeideren vært dagsavis, ville spalten «dagens stillas» definitivt kunne bli en populær spalte. På vår ferd rundt om i byen ser vi mye rart, og vi er ikke alene. I følge Arbeidstilsynet er det skremmende mange dårlige stillaser i Oslo-området. Dette stillaset kom vi over i Tøyengata, i en gård der det fra postkassene å dømme bodde svært mange polske arbeidere. Noen av dem jobba med å pusse opp gården – på et stillas av leirfotter. Arbeidstilsynet ble tipset om saken, men rakk dessverre ikke fram før jobben var ferdig. I det stillaset ble nedmontert, lyktes det å finne ut hvem det var som sto bak. Stillasmontørene jobba for Re.bygg AS, som også har adresse i Tøyengata 35. Re.bygg eies av en Espen Løvdal, som driver firmaet sammen med en kroatier ved navn Umarin Simsa. Kanskje de burde bruke noe av overskuddet på utdanning av de ansatte?

□ Jonas

Oslo Rivningsentreprenør as.....990 859 833	SBF as.....990 693 366	TE Bygg og Eiendom Trond Ekeli 986 988 327
OY Bygg Smith AB (nuf) 982 701 759	Scan Plant Trading (nuf).....890 386 342	Tellef Kobber & Blikk as 991 287 086
Pab Bygg (nuf) 987 473 959	Scan Vent as 982 737 044	TH Jacobsen Bygg og Tømrermester as 944 327 525
Perriver Tord Sansing Lundberg.....886 122 942	Scan Work Power as (utleie/formidling) ...987 211 644	TK Malerservice (nuf).....888 819 282
Pilgaard & Karlsen as 892 244 162	Scancorp as 987 125 004	To Byggere as 989 286 994
Pro Acoustic Roar Aasen 985 159 793	SD Bygg as 889 426 292	Tokerud Jan Gunnar.....870 956 932
Pro Partner Vedlikehold as.....991 052 682	SE-Den Bygg & Vedlikehold as 990 919 100	Tom Arne Rørservice T.A. Røssum 983 556 892
Profesjonell Utleie as 934 383 931	Seljesæther Bygg & Anlegg 990 645 841	Tommy og Mikkel Bygg as 990 459 150
Proff Bemanning as (utleie).....991 140 409	Sigmund Skomsvold.....976 597 877	Tony Schwartz.....981 188 888
Proff Innredning as 991 755 659	SIH Malermester ltd (nuf) 988 269 697	Topp Entreprenør as 991 626 611
Qwinsta Montage & Service J. Kango.....990 953 430	Siljan Entreprenør as 990 754 349	Tor André Enger 989 446 177
R.KS Byggservice Ralf P Kleinfeldt 980 700 798	Skanwork as (utleie).....992 323 086	Total Entreprenør DA.....984 885 342
Rammen VVS as 988 912 964	Skreia Utleie og Service as 975 346 854	Trysil Hytte og Fritidsbygg as 988 902 519
Ravnå Håndverkstjenester 993 755 095	Skårer Rørservice as.....987 132 973	Tømmerhus og Hytte Import as.....876 796 392
Renboligservice as (utleie) 891 949 812	Smagta UAB (nuf) 994 159 011	Tømmermester Ove Voie.....976 757 750
RG & F Palmesen 980 318 036	Solberg Byggtjenester 992 569 662	Tømrerfirma Harald Bjørkenes.....986 972 196
RG Maskin as 991 687 750	Solberg Frode 970 317 708	UAB Izidorius (nuf).....990 394 970
RH Bygg Roar Hågensen.....983 681 182	Solid Byggetjenester as.....990 786 348	UAB Robinada (nuf / utleie) 990 837 929
Ringstad Graveservice as.....991 241 906	Spesialrekruttering (utleie, formidling) ...992 443 626	Varasteh Byggtjenester 976 605 187
Rivningspartner limited (nuf).....991 348 670	Spex - Projects (nuf).....990 981 043	Vema as.....941 032 915
Robson Bygg Robert Grzegorzcyk.....987 552 689	Spikern (nuf) 987 676 450	Vikarformidling as (uteleie/formidling) ..983 829 465
Roger Lyngård Norsk Fasadeservice.....988 168 130	Stefan Madsen.....991 907 939	Wangs Maler og Dekorservice as.....990 858 276
Rolid Arne Johnny Askerud 986 236 252	Stokke - Tønsberg Malerservice as.....976 506 405	Wojciechowski Mariusz Piotr.....990 823 162
Romerike Consult og Maler- Entreprenør as 984 695 616	Svein Strømnes Entreprenør 957 022 049	Zybert Slawomir 993 442 887
Romerike Gulvservice Gustavo Gines 987 021 918	Svenssons Kobber og Blikk.....989 607 359	Ø.K Graveservice og Vedlikehold as 991 694 625
Rune Liland 979 937 466	Swan Erik.....981 801 563	Økern Maler og Vedlikehold Hofstad.....956 786 193
Rune T Johansson Bygg og Innredning.....990 817 162	Swemal (nuf) 992 599 936	Østlandske Bygg og Armering as.....990 180 156
Rør & Varmeteknikk as.....990 217 440	Syr Bygg og Vedlikehold as.....991 230 653	Østre Tuftelien Bygg as.....983 476 724
Røyken Blikk og Ventilasjon as 979 683 375	Systembygg as 971 232 757	
	T & S Boligservice ltd (nuf) 991 859 497	

En sykkelfabrikk *mot sosial dumping*

Tidligere i år brukte jeg en helg på å besøke den slovenske hovedstaden Ljubljana. Jeg var blitt invitert dit av en gruppe aktivister til et seminar som handlet om organisering av utenlandske arbeidere. Gruppen holder til på den gamle sykkelfabrikken Rog, som tidligere lagde Jugoslavias mest populære sykler. Den nedlagte fabrikken har de siste årene huset et sosialt senter, som har blitt et samlingssted for flere av byens arbeidsinnvandrere. Ettersom de slovenske fagforeningene gjør lite for å organisere tilreisende arbeidere, har flere av dem begynt å organisere seg selv, sammen med aktivistene fra det sosiale senteret. I to dager utvekslet vi erfaringer, og diskuterte organisering og arbeidskamp for arbeidere som lever og arbeider under vanskelige forhold.

ARBEIDSGIVERE MED ABSOLUTT MAKT

Ljubljana er en by med mange arbeidsinnvandrere, særlig innenfor byggfagene. Faktisk er den overveiende majoriteten av byens bygningsarbeidere fra andre deler av det gamle Jugoslavia. Det at disse 'utlendingene' inntil 90-tallet var borgere av samme land, betyr imidlertid ikke at de blir behandla noe bedre enn hva arbeidsinnvandrere gjør andre steder. Nesten tvert imot. I Slovenia er sosial dumping satt i system. Mange av migrantene fra Bosnia og Herzegovina har bodd her i årtier, men bor fortsatt i ghettoer for seg selv. De kalles nedsettende for *cefurji*, og mange bygningsarbeidere blir innkvartert i store boligblokker eid av de store entreprenørene eller egne boligselskaper knyttet til arbeidsgiverne. Der innkvarteres de på sovesaler ribbet for enhver mulighet til privatliv. Men det er ikke det eneste de berøves for. I blokkene, såkalte *samski domovi*, finnes det heller ikke noen fellesrom man kan ha møter i, og det finnes egne bestyrere som holder oppsyn med arbeiderne når de er kommet hjem fra arbeid. Vi besøkte en av disse blokkene sammen med tre av beboerne, og fikk selv oppleve bestyrerens absolutte makt. Ikke før hadde vi banet oss vei forbi resepsjonen og inn på et av de store fellesbadene, før bestyreren kastet oss ut og blokkerte inngangen til blokk.

FALSKE RYKTER OG SVARTELISTING

Gruppen av bosniske arbeidere jeg møtte denne helga, fortalte at det var lettere i begynnelsen for to år siden, før arbeidsgiverne kjente til at de forsøkte å organisere seg. På det første massemøtet de holdt, i trappeoppgangen i en av boligblokkene, hadde det møtt opp over 500 arbeidere. Men det tok ikke lang tid før det ble umulig å arrangere møter som det i blokkene. Og snart verserte det også historier plantet av arbeidsgiverne, om at aktivistene var agenter for eieendomsselskaper som ønsket å rive bygningene og bruke tomtene til andre formål.

Falske historier og rykter var ikke de eneste virkemidlene arbeidsgiverne tok i bruk. Mine verter under oppholdet, bosnieren Armin og den serbiske sigøyneren Dalibor, kunne begge fortelle at de nå var blitt svartelistet, og måtte livnære seg på svarte strøjobber for å få det til å gå rundt. Armin og Dano er blant de som har holdt på lengst med å organisere byens bosniske arbeidere, og kunne fortelle om flere problemer enn de som arbeidsgiverne bød dem på. «Mange av arbeiderne som først var interessert i prosjektet, mistet raskt interessen. De trodde vi kom med en fiks ferdig løsning som ville rydde alle problemene deres av veien. Men vi fortalte dem at de var nødt til å gjøre ting selv: Ingen kan hjelpe dere, dere må hjelpe dere selv!» forteller Armin. Da falt mange fra.

GAVEPAKKE TIL MAFIAEN

En av årsakene til at mange utenlandske arbeidere kvier seg for å gjøre noe med situasjonen, er at de er rettsløse i det slovenske samfunnet dersom de ikke har arbeidskontrakt. Oppholdstillatelsene deres er knyttet til arbeidsgiveren, og mister de jobben, må de

Utenfor en av Ljubljanas mange boligblokker for migrantarbeidere. Dalibor, Aigul, Dado og Armin.

forlate landet. En av aktivistene på Rog, Andrej, er professor i statsvitenskap på universitetet i Ljubljana, og har bistått de utenlandske arbeiderne med å orientere seg i det slovenske lovverket. Han sammenlikner situasjonen med forholdene i USA rundt begynnelsen 1900-tallet, da myndighetene stengte grensene for italienske immigranter. «Det amerikanske visumsystemet styrket mafiaen og svekket fagforeningene. Binder du uvitende, nyankomne arbeidere til arbeidsgivere og mellommenn på den måten, skaper du en situasjon der skurkene ser ut som om de er velgjørere. Mellommennene og agentene påtar seg til og med en rolle som en kvasi-fagforening, og «forhandler» vilkårene arbeiderne skal jobbe under. Mange av dem blir oppfattet som en slags tillitsmenn, selv om de er det stikk motsatte, og de «ordner» bolig, visum og hjemreiser. Dette er oppskriften for å skape en mafia, og slovenske myndigheter har fulgt den til punkt og prikke.»

SEX-SENTRAL?

Andrej er ikke den eneste med høy utdanning på Rog. Gruppen som arrangerer møtet er en merkelig blanding av løsarbeidere, erfarne bygningsarbeidere og unge akademikere. Flere av dem studerer jus, et studie de har begynt på nettopp for å kunne gå løs på noen av de mange store problemene de ser i det slovenske samfunnet. En av dem er Daniela. Hun er den første i familien som studerer på universitetet, og hun forteller at hun er helt avhengig av et sted som Rog for å kunne klare seg på jus-studiet. «Kulturen der er helt annerledes enn hva jeg kjenner hjemme fra, og det er godt å komme på Rog og møte vanlige folk. Her føler jeg dessuten at jeg kan bidra med noe, samtidig som jeg lærer mye jeg aldri kunne lært noen andre steder.» Hun bidrar med juridisk kompetanse på de åpne kveldsmøtene de arrangerer, og forteller at det også har vært andre problemer knyttet til prosjektet de holder på med. «Det at vi er mange unge jenter som er aktive her, har definitivt ført til noen misforståelser. Rett etter at vi begynte med åpne kvelder, dukket det en gang opp over 50 bygningsarbeidere. Det syntes vi var mange, og vi ble veldig

glade. Men så viste det seg at de hadde hørt at dette var et sted der man kunne få kontakt med løsaaktige jenter, en slags sex-sentral. Da vi hadde fått rydda opp i misforståelsen, tror jeg skuffelsen deres faktisk var større en vår.»

KORTSPILL OG POLITIKK

Selv om det altså er begrensninger for hva Rog kan tilby utenlandske arbeidere, er det mange som kommer dit også av andre grunner enn de reinte faglige. Hasan, som med sine 60 år er den eldste av de jeg møter her, kom i begynnelsen mest for å spille kort og ha noen å prate med. På den tida snakka han i følge de andre bare om borgerkrigen, om hvordan det var å skyte folk, og hvordan det var å bli skutt på. Men de andre nekta til slutt å lytte til krigshistoriene, og tvang han til å komme seg videre. Nå er han blitt den beste agitatorene de har, glad som han er i ordspråk, og i å resitere poesi og sanger. Og han er dessuten blitt aktiv også i andre politiske spørsmål.

Aigul, som opprinnelig er fra Kirgisistan, er en veteran på Rog-senteret. Hun forteller at de tar mange politiske initiativer, og dessuten samarbeider med andre progressive krefter om å motvirke høyrepolitikken som står så sterkt i det østlige Europa. Nå ser nest i en demonstrasjon mot innføring av flat skatt, arrangert av landets fagbevegelse. Det ble en av de største demonstrasjonene i Slovenias historie, med over 70 000 deltagere, og førte til at skattereformen ikke ble noe av.

Det er altså håp oppi alt det håpløse. Etter at jeg kom hjem igjen til Oslo, fikk jeg dessuten beskjed om at et av tipsene fra Norge var blitt brukt med stort hell. Ja, ikke bare det, det hadde til og med ført til et nytt uttrykk – «norsk streik.» Det er en streik som ikke utgir seg for å være en streik, men et brakkemøte. Det egner seg godt i situasjoner der arbeidslovgivningen forbyr streiker – som i Norge – og tydeligvis altså også i situasjoner der arbeiderne er for knekta og kua til å erklære streik mot forhold på arbeidsplassen.

Lønnsgaranti – THT Bygg & Anlegg as – konkurs

Lønnskravene fra arbeidstakerne i konkursboet til THT Bygg & Anlegg as, som ble innstilt av bostyrer som prioriterte fordringer av klasse 1, er godkjent av NAV Lønnsgaranti. Vedtaket ble fattet 8. mai. Det tok bare litt over ei uke fra bostyrer oversendte sin innstilling til NAV fattet sitt vedtak.

Men for de som ikke har fått lønn siden desember må denne saken fortone seg som en evighet.

I alt **kr 2 469 704** er overført til boets konto og utbetalingene forventes nå å være på arbeidstakernes konto.

Så godt som alle som har fremmet krav i konkursboet har fått redusert summene de hadde søkt dekket i sine søknadsskjemaer. Dette etter at bostyrer etter en bred

individuell vurdering av opplysningene i søknadsskjemaene, vedlagt dokumentasjon, dokumentasjon i regnskapsbilagene og andre opplysninger i saken.

Dette er vurderinger vi ikke har innsikt i, men uansett er det noen som taper en god del penger på grunn av lønnsgarantiordningens § 1, tredje ledd, om beløpsbegrensning.

Etter lønnsgarantilovens § 1, tredje ledd, er lønnsgarantidekningen per arbeidstaker beløpsmessig begrenset til en sum tilsvarende to ganger folketrygdens grunnbeløp (2 G) på frisdagen. På frisdagen den 2. februar 2009 utgjorde 2 G kr 140 512,-

Flere av søkerne fremmet krav som oversteg beløpsbegrensningen på 2 G og

den delen av kravene som oversteg kr 140 512,- er i følge lønnsgarantiordningen ikke dekningsberettiget og ble avslått.

Men NAV Lønnsgaranti skriver at søkerens restkrav likevel kan være prioriterte fordringer av klasse 1 i boet. Men der er det nok ikke noe å hente (vår kommentar).

Det er 8 arbeidstakere som har fått innvilget maksbeløpet på kr 140 512,-

6 har fått mellom 100 og 140 tusen kroner og 6 andre har fått innvilget mellom 50 og 100 tusen kroner.

I alt 29 ansatte på konkurstidspunktet, eller tidligere ansatte, fremmet krav i boet og får utbetalt fra NAV Lønnsgaranti.

☐ Odd Magnar Solbakken

Registrert i Startbank

Aktiv Industripartner Norge as var et bemanningsfirma i byggebransjen som gikk konkurs i mai 2009. Firmaet hadde også en flott hjemmeside hvor vi kunne lese følgende: «*vi er også registrert i Startbank for å fremstå som en seriøs og solid aktør i bransjen*»(sitat slutt). Spørsmålet vårt er da om registreringa i Startbank kun var et skalkeskjul for å late som firmaet var seriøst slik det egentlig må leses eller om firmaet var seriøst og derfor ønsket å være registrert i Startbank? Ikke vet vi. Uansett er dette historie nå.

☐ Oms

Mange slags firma, med mange slags formål

Fra tid til annen dukker det opp nye firma med mange slags formål, som umiddelbart ikke har noen sammenheng. Noen har bare litt snåle navn. I vår ble det registrert et firma på Kløfta med navnet *Domix Anna Lisiakiewicz*. Formålet med firmaet er: «Oppføring av bygninger. Salg av hundefor, utstyr til hunder og andre smådyr. I tillegg yte tjenester til disse, som f.eks klipping». Oppføring av bygninger kan kanskje være bygging av hundehus? Hunder trenger også hus!

F-A. Svendsen ble nylig registrert på Andebu hvor formålet er « Import: Salg av meitemark og fiskeredskap. Malerarbeider».

Barnevernfaglig kompetansesenter as var et firma fra Øvre Eiker som seinere endret formål og navn til *Røyken Blikk og Ventilasjon as*. Firmaet er nå historie.

Noe som ikke har noe med byggebransjen, meitemark eller hundeklipping å gjøre er Vestbyfirmaet *Mustapartas Prompeputefabrikk*, som ønsker å «yte tjenester og konsultasjon innen mote og underholdningsbransjen».

☐ Oms

Nygaards Bygge-service as – dets konkursbo

Firmaet ble stiftet i juni 2005 og tatt under behandling som konkursbo ved Oslo byfogdembete 8. mai 2009. Grunnlaget for konkursåpningen var oppbudsbegjæring. I følge midlertidig innberetning fra bostyrer hadde selskapet maksimum 50 ansatte som i følge firmaets ledelse var blitt sagt opp på lovlig måte. Innberetningen opplyser at en av de ansatte hadde tatt ut søksmål mot firmaet. På grunn av oppbudsbegjæringen ble saken hevet og vedkommendes lønnskrav blir oversendt NAV Lønnsgaranti. Bostyrer har mottatt navneliste med 58 polske arbeidere som kan ha krav under lønnsgarantiordningen.

Oslo Byggningsarbeiderforening hadde før oppbudsbegjæringen oversendt krav på feriepenge og overtid for to medlemmer. Feriepengene ble utbetalt før konkursen, mens et betydelig krav på overtidsbetaling nok må regnes som tapt i forhold til NAV Lønnsgaranti på grunn av at disse kravene er fra 2008 og ligger for langt tilbake i tid for å være dekningsberettiget. I beste fall feriepenge på ikke utbetalt overtid. Det var til dels svært mye overtid. I en arbeidskontrakt vi så var arbeidstiden 60 timer i uka.

I følge bostyrers foreløpige innberetning antydes det at det vil bli et relativt stort lønns- og feriepengekrav som bostyrer stipulerer til ca 950 000 kroner.

☐ Odd Magnar

Leserinnlegg:

Generalisering rundt bemanningsselskaper

Som fast leser av Byggningsarbeideren (BA) har jeg blitt vant med kritisk omtale av bemanningsselskaper. Alt fra hallikbedrifter til useriøse leiefirmaer er formen vår bransje omtales som. I siste nummer omtales nedbemanningen i Selvaagbygg og deres klubbledere uttaler følgende om bemanningsselskaper; «*Innleiefirmaene har null oppfølging, ikke utdanner de folk og ikke bærer de med seg noen erfaring fra prosjekt til prosjekt. Det holder ikke i lengden*».

Etter å ha svelget mange kameler gjennom min lesning i BA, mener jeg disse påstandene ikke kan stå uimotsagt. Først om fremst er det viktig ikke å generalisere over en hel bransje bestående av ca. 1800 selskaper. På lik linje med bygg- og anleggsnæringen generelt finnes det dessverre mange useriøse aktører i vår del av bransjen. Som kanskje den eneste positive siden av finanskrisen, faller det nå om dagen fra mange aktører i denne kategorien. Det er vi glade for.

Undertegnede representerer landets fjerde største bemanningsaktør og jeg skal kun ta for

meg den delen av bemanningsbransjen som opptrer i samsvar med gjeldende retningslinjer og regelverk. Påstanden gjengitt ovenfor er ikke til å kjenne seg igjen i. For Jobzone sin del består mesteparten av arbeidsdagen i OPPFØLGING ute på byggeplassene til våre kunder. Hver byggeplass og hver eneste utleide medarbeider får oppfølging av sin konsulent en til tre ganger pr. uke avhengig av behov.

Videre foregår det kontinuerlig kursing og OPPLÆRING av våre ansatte, i form av ulike HMS kurs, språkkurs og faglige/ sosiale aktiviteter. I tillegg ytes det vesentlig bistand med hjelp til skjemautfylling til offentlige instanser, bistand hos UDI, NAV, Skatteetaten og hjelp til å opprette bankkonto og betalingskort. Mesteparten av våre arbeidstakere går med til personaladministrasjon og bistand på byggeplasser. For øvrig har alle våre konsulenter innen bygg og anlegg utdanning og erfaring fra BA-næringen.

Når det gjelder erfaringsoverføring fra prosjekt til prosjekt er det relativt vanlig at våre kunder

(landets største entreprenørselskaper) etterspør personell med erfaring fra tilsvarende oppgaver som det som skal utføres. Eksempelvis erfaring med et spesifikt forskalingsystem, plattendeck, bubbledeck, glideforskaling eller liknende. Vi har stor grad av mer eller mindre faste lag som har kjørt flere prosjekter sammen og som i høyeste grad utøver ERFARINGSOVERFØRING fra prosjekt til prosjekt.

Vi har full forståelse for at tillitsvalgte ønsker størst mulig grad av egne ansatte. Etter 12 år i BA-næringen (8 av disse hos en riksentreprenør) er jeg enig i at dette nok er en fornuftig strategi. Det som ikke er greit er å omtale en hel bransje som bortimot kjeltringer og titusener av arbeidstakere i bemanningsselskaper som annenrangs arbeidere uten kunnskap og erfaring.

Oslo, 27. Mars 2009

Tom A Teitrem

Dir. Jobzone Bygg & Anlegg

Vi må stole mer på oss sjøl!

Ensjø skal gå fra å være bilby til boligområde. Det var i alle fall planen før krisa slo inn over Norge, og det ble full stopp i boligbygginga. Noen prosjekter rakk imidlertid å komme i gang før den tid. Det største av disse er AF-gruppens 165 boliger for OBOS i Rolf Hofmos gate. Her jobber blant andre et akkordlag bestående av bas Roger «Brumlebass», Bjørn, Siva og Kjell Magne. *Bygningsarbeideren* tok en prat med dem om det faktum at det er valgår, for å høre hva anbefaler foreningens medlemmer å gjøre med stemmeretten sin.

Det er valgflesk og gull og grønne skoger fra alle kanter, sier Kim.

Uten å ha gått vitenskapelig til verks, tyder alt på at de som sitter i brakka denne dagen alle sammen er partipolitisk uavhengige – slik fagforeninga er. Men det betyr ikke nødvendigvis – igjen i likhet med foreninga – at gutta er politisk nøytrale. Langt derifra. For selv om Roger ifølge kollegaene er mer interessert i valget av idrettspresident enn statsminister – han er glødende Engapatriot – så er det ikke vanskelig å få verken han eller de andre til å uttale seg om politikk. Bjørn, som er anarkist og syndikalist, kommer til å stemme Arbeiderpartiet. «For meg handler valget om rein taktikk. Det er på mange måter et valg mellom pest og kolera, men det er likevel noen ting som er jævligere enn andre. Tenk deg Fremskrittspartiet ved makta. Da gjelder det å bruke stemmen der den får størst uttelling i riktig retning. Da blir det Arbeiderpartiet på meg.» Det ble det sist gang også.

Siva er enig, i alle fall i valget av parti. «Jeg har stemt AP siden skolevalget. Ikke spør meg hvorfor, jeg har ikke noen spesielt bra grunn. Men det finnes vel ikke noe annet å stemme på, spør du meg.» Mens vi snakker om de rødgrønne, slår Kim seg ned ved bordet. Han er forskalingsssneker, og kommer til å stemme Rødt. Han synes valget er en trist affære. «Det er valgflesk og gull og grønne skoger fra alle kanter. Men så fort valget er overstått, og politikerne er valgt, slår hurtig-demensen til. Da er alt glemt, og alt fortsetter som før.» Han har likevel tenkt å stemme, og har altså bestemt seg for Rødt. «De hadde det beste partiprogrammet.» Også FrP hadde et bra program, syntes han – men det hjelper lite dersom man har fantasi nok til å se for seg hva de kan finne på med makta. «De får ikke regeringsmakt, ikke denne gangen,» tror Kjell Magne. «Men

om de gjør det, så burde det jo i alle fall få fagbevegelsen til å våkne fra dvalen og bli mer aktive,» sier Bjørn. Han er ellers uenig i at det er klokt å stemme Rødt. «Det er en helt bortkasta stemme dersom man vil holde Siv fra makta, og se dessuten på hva de gjør. I Magasinet for fagorganiserte så jeg at de og FrP, som de to eneste partiene, ønska å videreføre overgangsordningene for de nye EU-landa. Hva er det for noe?»

Krise i byggenæringa

Snakken om Rødt fører raskt over til snakke om andre småpartier. «Hva med Kystpartiet, hva skjedde med dem?», spør Siva. «De sank til bunns sammen med Bastesen,» kan Kjell Magne informere om. «Så er jo ikke akkurat økte torskekvoter noen vintersak, da,» tilføyer Kim.

Politikk er imidlertid langt mer enn partipolitikk, det er de alle enige om. Og når Bygningsarbeiderens utsendte spør om de tror krisa vil få noen politiske konsekvenser, dreier svarene seg om alt annet enn partipolitikk. Siva, som sitter i klubbstyret, har akkurat delt ut informasjonskriv fra bygningsarbeiderklubben i AF Oslo. Han forteller at krisa så langt har ramma AF ganske mildt, men at forskalinga begynner å slite, og at de regner med at dette etter hvert kommer til å «smitte over» på tømmerne. «Det er klart man blir litt engstelig,» sier Roger, «særlig når man ser hvem man konkurrerer med – bedrifter der lønna er lav, og hvor arbeiderne ikke veit hvilke rettigheter de har. Sånt er nok en drøm for mange anleggsledere, men tenk på konsekvensene for bransjen

Bjørn og Roger er bekymra. Vi nordmenn sitter stille uansett, sier Roger.

som helhet. Ikke får vi fagutdanna folk, og lønna vil presses ned.» Han mener det burde vært en forutsetning for å vinne anbud at man hadde lærlingordninger, og er fortvilt over kulturen han ser bre om seg særlig på ledernivå. «Jeg har jobba som murer i 25 år, og veit litt om hvordan et bygg fungerer. Men til å lede oss får vi ofte folk som kommer rett fra skolebenken, og som først og fremst tenker på bonusordningene de blir lova dersom de holder byggkostnadene nede. Det fører til kort-siktig tenkning, triksing med årsregnskaper, og undergraver kompetansen fra topp til bunn. Hver gang det bygges nytt, er det som det gjøres for første gang, og anleggslederne sitter hver for seg og finner opp kruttet på ny. Hva skulle de gjort uten arbeidere som kan faget sitt? Og så foretrekker de altså allikevel folk som ikke sier fra.» Bjørn er enig. «Holdninga som rå, er jo blitt at hvem som helst kan bygge. Men sånn er det jo ikke.»

Press på rettighetene

I skrivet fra klubbstyret kan man lese om jobber som blir satt bort til portugisiske firmaer, og en ledelse som sier det ikke er mulig å få til en miks av norske og portugisiske arbeidere «på grunn av språkproblemer.» Noe klubben mener bare er tull, «dette gjør vi hver dag med polske arbeidere her i Oslo.» Klubbstyret skriver også at «Vi har stadig flere grove hendelser der normalt HMS-vett blir brutt for å ta snarveier og kutte kostnader.» Utviklinga beskrives kort og godt som «skremmende for oss som har vært vant til å jobbe under AF sine strenge HMS-krav.» Og selv om det ikke er sikkert at det skyldes forsømmelse: 18. mai i år hadde AF Anlegg en dødsulykke, der en arbeider hos en underen-

Siva og Kjell Magne er partipolitisk uavhengige, men det betyr ikke nødvendigvis at de er politisk nøytrale.

trepreneur ble klemt i hjel av en steinblokk.

Også på brakka er man bekymra. Men det er vanskelig å si noe om hva man bør gjøre. «Vi er jo nordmenn vi,» sier Roger. «Vi sitter stille uansett. Kanskje burde vi gått på kurs nedi Frankrike, og lært oss å si ifra litt skikkelig.» Det er de andre enige i. Men det er ikke nødvendigvis alle metodene til franskmennene som høres like forlokkende ut. Det siste fabrikkarbeiderne har begynt med, er såkalt «bossnapping,» kidnapping av sjefene.

«Å fy faen, det hørtet slitsomt ut,» sier Kim. «I alle fall med de sjefene vi har. Og hvor skulle vi gjort av dem?» Etter litt diskusjon blir de enige om at jordkjelleren

ville vært å foretrekke. «Men noe sånt kommer aldri til å skje i Norge,» sier Kjell Magne. «Her tør ikke folk å si ifra.» «Å kidnapping sjefer er det ikke noe poeng i, men det er riktig at vi er nødt til å lære oss å stole mer på oss sjøl,» sier Bjørn. «En vanlig arbeider i dag har mindre å si enn han hadde rett etter krigen. Og det er stadig mindre vi får lov til å ordne opp i sjøl – det er til og med blitt ulovlig å sette seg på ræva dersom det er noe man vil rydde opp i på byggeplassen. Sånn sett er det ikke noe rart at bransjen er blitt så rotete som den er blitt.»

□ Jonas Bals

FrP = frihet?

Høstens stortingsvalg er på mange måter et valg for eller mot Fremskrittspartiet. Det er ikke noen hemmelighet hvor fagforeninga står i det spørsmålet: Vi vil for enhver pris unngå en regjering som støtter seg på, eller består av, Fremskrittspartiet. Grunnen er at fagforenings hovedoppgave er å forsvare medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår. Vi vet med sikkerhet at disse kommer til å bli dårligere dersom Frp får sette liberalismen sin ut i praksis. Faste ansettelser kommer til å bli erstattet av løsarbeid og «fleksibilitet,» sentrale forhandlinger og avtaler skal kunne undergraves av «lokal forhandlingsfrihet,» og virkemidlene vi har fått mot sosial dumping vil bli fjerna.

Til alt dette sier FrP at joda, sånn er det. Men arbeidsfolk har også en fritid, sier de. Da betaler arbeidere skatt, drikker ting som det er avgift på, og står i helsekø. I sånne tilfeller, sier FrP, så er det de som representerer arbeidsfolks interesser. Men stemmer egentlig det?

Jeg mener nei. En ting er at det kommer til å bli mye mindre av den fritida FrP snakker om dersom de får det som de vil med normalarbeidsdagen og Arbeidsmiljøloven. Noe annet er at selv FrP skal få regnskapet til å gå opp dersom de kommer til makta. Det de kutter i skatter og avgifter, blir de nødt til å hente inn andre

steder. Selv har jeg bodd noen år i Danmark, og sett hvordan liberalistene i danske Venstre og populistene i Dansk Folkeparti – en blanding som i FrP lever side om side i ett og samme parti – har ført til en mer regulerende stat, og enda flere byråkrater enn hva sosialdemokratiet noengang fikk til. Det nye er at det er arbeidsfolk som reguleres, mens de med penger får frislepp for alle penga.

De danske liberalist-populistene har dessuten klart å få alle sine profetier om at folk ikke er til å stole på, til å bli selvopplyllende. For sånn er det gjerne med folk: Blir vi ikke stolt på, stoler vi heller ikke på andre. Tillit er blitt til mistillit, og velferdsstaen er blitt til kontrollregime. Arbeidsløse må flytte dit det er arbeid for ikke å bli fratatt trygderettigheter, og offentlig ansatte gjør nesten ikke annet enn å fylle ut kontrollskjemaer og rapporter som skal bevise at de gjør jobben sin. Samtidig har noen fått mer frihet, i form av skattelette til de aller rikeste. Men lenger enn det strakk ikke all praten om frihet til.

Med Siv Jensen som statsminister – eller som støtte for en statsminister fra Høyre – er sannsynligheten stor for at offentlige tjenester vi i dag kan benytte oss av uten at noen spør oss hvor mye vi har på kontoen, blir erstattet av et offentlig kontrollregime av kafka'ske dimensjoner.

Skal du benytte deg av en offentlig tjeneste, må du enten betale for den, eller i beste fall bevise at du er så fattig at det offentlige er villig til å ta regninga for deg. Dersom det hele da ikke rett og slett er blitt privatisert, og blitt noe som noen skal tjene penger på. Hvor fri kommer man til å føle seg i et sånt samfunn?

FrPs liberalisme har alltid vært basert på en grunnleggende mistillit til folk flest. I stedet for å stole på hverandre, skal vi mistenke hverandre: I hver eneste arbeidsløs lurer det en trygdesnylter; enhver innvandrere er en potensiell voldtaktsforbryter og konebanker; enhver universell velferdsytelse vil føre til juks og fanteri i stor skala. Hvem orker å leve i et samfunn der mistenksomhet og smålighet er de bærende verdiene, i stedet for samhold og tillit?

Fremskrittspartiet appellerer på mange måter til det beste i arbeidsfolk: Vår mistro til eliter og selvutenvnte eksperter, vår fandenivoldskhet og vår frihetslengsel. Men det de står for, er det stikk motsatte. Ønsker du mer frihet, på jobben såvel som i fritida, så bruk stemmeretten din til å holde dem ute av regjeringkvartalet til høsten!

□ Jonas Bals

Sagt av
FRP

Bondevik 2 foreslo adgang til 13 timers arbeidsdag med inntil 78 timer uke. FrP stemte for.

Bondevik 2 foreslo økt adgang til midlertidige ansettelser. FrP stemte for.

Lunart Nor – dets konkursbo

I forrige nummer av *Bygningsarbeideren* hadde vi en artikkel om Sventas as, OKK og Lunart Nor på prestisjeprojektet Ringnes Park. Rett før trykking ble det åpnet konkurs i Lunart Nor as. Det skjedde 05.03.09. I følge bostyrers innberetning opplyser firmaet at samlet gjeld er på om lag 18 580 000 kroner. Daglig leder i firmaet opplyser til bostyrer at han mener en sterkt medvirkende årsak til konkursen var at selskapet ikke fikk betalt for deler av arbeidet utført på Ringnes Park. Daglig leder sier at OKK Entreprenør as totalt har bestridt fakturaer for ca kr 6 600 000,-.

Noe av dette er så vidt vi kjenner til at dørene ble montert med gipsskruer, og dette ville ikke OKK godkjenne.

Firmaet skal også ha tapt ca 3 millioner

kroner da Bauer & Bech gikk konkurs.

Bostyrer opplyser at det i følge NAV Aa-registeret var 82 ansatte per konkurseråpning, mens daglig leder mener at det reelle tallet var 55. Men heller ikke det er noe lite antall ansatte.

Bostyrer viser til regnskapet for 2007 som viser et årsunderskudd på kr 4 217 474 og en negativ egenkapital på kr 3 480 461 ved utgangen av 2007.

I innberetningen opplyser firmaets ledelse at det har utestående fordringer på ca 15 millioner kroner. Men bostyrer antar at reelt utestående fordringer er betydelig lavere og fordringene er dessuten omstridte.

Ut fra bostyrers foreløpige vurdering antas det å være mulig å inndrive ca kr 3

500 000 av de utestående kundefordringene.

Uansett hva som blir mulig å inndrive av kundefordringer så blir det heller ikke i dette konkursboet noen liten rekning til skattebetalerne og NAV lønnsgaranti. I og med at det ble åpnet konkurs den 05.03 så har alle ansatte oppsigelsestid ut april. Og med 50 ansatte som har krav på lønn i to måneder blir det fort penger. I tillegg kommer feriepenger for både 2008 og til og med april 2009. Og kanskje var heller ikke firmaet å jour med lønningene fram til konkurseråpning? Her gjenstår fortsatt mye arbeid for bostyrer.

□ Odd Magnar

Sventas NUF

En ettermiddag vi skulle hjem fra kontorene i Møllergata, sto det 16 litauere utenfor døra – de hadde blitt sendt hjem til Litauen uten lønn, og hadde brukt de siste pengene sine på å kjøre hele veien tilbake til Oslo, i et håp om å finne ut av hva de skulle gjøre. Arbeidsgiveren deres het Sventas NUF, og var ett av flere flaggskip for seriositet i byggebransjen, som hadde hatt sitt daglige virke på OKK Entreprenørs byggeplass Ringnes Park.

Etter litt intern diskusjon ble vi enige om å gi gutta en hjelpende hånd: Om ikke annet, så ville vi få rydda dette firmaet av banen. Vi undersøkte også om OKK Entreprenør kunne tenkt seg å foregripe solidaransvar-ordninga, og sånn få til ei rask løsning. Det ville de ikke. Vi sørga da for å få forkynt konkursvarsel overfor arbeidsgi-

veren, hvoretter saken ble oversendt Fellesforbundets distriktskontor i Oslo og Akershus. De avsto imidlertid å ta saken, etter å ha bedt om en avgjørelse fra forbundet sentralt. Årsaken er at saken ikke oppsto i medlemsperioden. Dette er et viktig krav som vi vanligvis håndhever strengt, men både forbundet og vi har ment at det finnes tilfeller der man må kunne fravike dette kravet – for eksempel av hensyn til medlemmenes interesser og bransjens sunnhet. Vi mente dette var et slikt tilfelle, forbundet noe annet.

Vi forfølger derfor nå saken videre på egen hånd, og har nesten fått til et forhandlingsmøte med firmaets eier, Roland Sventickas. Han møtte imidlertid aldri opp til det avtalte møtet, men foretrakk i stedet å melde avbud – tre kvarter etter at

møtet skulle begynt. Det var for øvrig vi som ringte han, ikke omvendt. Og avbudet kom i form av en real utskjelling. Sventickas mente det var en uhørt ide at arbeidsgivere skulle sette seg ned med fagforeninga. Fagforeninga kunne gjerne ha møtet med arbeiderne dersom vi ville det, men som arbeidsgiver foretrakk han å møte sine ansatte direkte. Lett å si, særlig når de ansatte sitter og sulter 100 mil unna.

Umiddelbart etter det «avlyste» møtet sendte vi ut nytt konkursvarsel. Lønnskrevet er for lengst blitt for gammelt, men kanskje kan gutta få ut noen feriepenger. De jobba jo tross alt på Ringnes Park et halvt års tid.

□ Jonas Bals

Informasjonskampanje om minstelønna

1. mai i år gikk de såkalte overgangsordningene for de nye EU-landa ut på dato. Nå kan polske og baltiske arbeidere få skattekort og d-nummer uten å ha oppholdstillatelse, selv om de må fortsatt ha arbeidskontrakt for å være her mer enn seks måneder. Og kontrakten skal ha mer enn et halvt års varighet dersom man skal ha trygderettigheter. Unntaket fra de nye reglene er Bulgaria og Romania, som kom med i EU seinere. For bulgarere og rumenere varer overgangsordningene til 2012. Det viktigste med overgangsordningene har vært kravet om arbeids- og oppholdstillatelse, som du bare har fått dersom du har hatt arbeidskontrakt. Kontrakten har også skullet dokumentere lønn i tråd med hva som er vanlig i bransjen. Det siste er det mange norske arbeidsgivere som lett har omgått ved å lage to sett kontrakter. Likevel har nok kravet om norsk lønn hatt litt å si i bransjer der fagforeningene ikke har krevd tariff-lønna allmenngjort, sånn som vi har gjort i bygg. Men for oss har overgangsordningene vært et hinder mer

enn en fordel. De har bundet mange utenlandske arbeidere til arbeidsgiverne deres, og gjort det vanskeligere for dem å bytte jobb. Sånt er aldri en fordel for en fagforening.

Med allmenngjøring i byggebransjen skulle man kanskje tro at de nye reglene etter 1. mai ikke har all verden å si. Det har de heller ikke – i teorien. Men ute på byggeplassene får vi spørsmål fra mange utenlandske arbeidere, som har hørt rykter om at nå er det blitt lov å justere ned lønna deres. Mange har til og med hørt at dette skyldes krisa, og at det nå er blitt lovlig med timelønn på 40-50 kroner timen. Dette er en farlig feiloppfatning, og foreninga har derfor satt i gang en informasjonskampanje om at lønna ikke går ned 1. mai i år. Vi har trykket opp plakater og løpesedler på polsk, litauisk og latvisk, og oppfordrer alle til å spre dem på byggeplassene.

□ Jonas Bals

Illustrasjonsfoto

Fra kopirommet vårt oppdaget vi plutselig noe takarbeid som gjorde vondt i magen å se på. Gavlen skulle beslås og det var riktig nok en hjemmesnekra hønsestige å klatre i. Men ingen sikring ned mot bakgården. 4-5 etasjer ned i asfalten. Dagen etter var det stille på taket. Arbeidstilsynet likte visst ikke det de så. Dette bygget tilhører tidligere Ansgar Hotel hvor Real Invest Holding er utbygger og hvor Petter Stordalen skal leie lokaler til et nytt hotell. Dersom det noen gang blir ferdig.

Lov om allmenngjøring av tariffavtaler. Høyre og FrP stemte imot.

Danskene diskuterer fagbevegelsens framtid

Som vi skrev i forrige nummer av *Bygningsarbeideren*, pågår det for tiden en diskusjon om organisering av utenlandske arbeidere i vårt naboland Danmark. I siste nummer av nyhetsbrevet til Byggefagenes Samvirke (BS), skriver våre danske kamerater at de til og med har begynt å diskutere allmenngjøring – noe som inntil nå har vært «tabu» i Danmark. «Ideeer til og erfaringer fra Oslos byggefagforening til, hvordan man bedst får organisert de udenlandske håndværkere, som arbejder i Norge, har sat gang i en debat i danske byggefagforeninger,» skriver BS.

Lederen i Malernes Fagforening i København, Bo Rosschou, mener at åpningen av grensene mot øst 1. mai i år gjør det nødvendig å tenke nytt i fagbevegelsen, og sier at dersom man allmenngjør «på en måte som i Norge, så kan jeg ikke se, at det giver problemer.» Men det er ikke alle som er enige i det. John Larsen, som er leder i Bygge-, Anlægs- og Træ-kartellet (BAT), som er en paraply for byggeforbundene i Danmark, sier: «Det er en meget dårlig ide at begynde at revidere den danske model, der er baggrunden for at vel fungerende arbejdsmarked og velfærdssamfund, som respekteres og beundres meget langt omkring. Vores model virker.»

KONFERANSE TIL HØSTEN

I Byggefagenes Samvirke, som samler byggefagforeningene i stor-København, begynte man diskusjonen på et styremøte 3. juni. Lederen, Anders Olesen, sier at «de norske erfaringer synes at vise, at deres indsats kan knytte udenlandske arbeidere til fagforeningerne og mindske mistilliden hos dem over for fagforeningerne. Jeg ser for mig, at vi kan få samlet organiseringsstrategien med de norske erfaringer og ad

den vej få øget organiseringsgraden.»

På møtet ble de enige om å arrangere en konferanse etter sommeren, der det skal «diskuteres østarbejdere, organiseringsmodeller generelt og den almindelige fagpolitiske situation.» Det forteller Mads Bruun Pedersen fra Byggefagenes Samvirke til *Bygningsarbeideren*. Konferansen vil ikke diskutere organiseringsstrategier

ikke vi gør noget nu, så må vi imødesee en voldsom svækkelse af fagbevægelsen.»

A-KASSENES FRAMTID

Det siste punktet som de danske byggningsarbeiderne mener det er viktig å diskutere, er fagforeningenes a-kasser. I Danmark er det fagforeningene som administrerer dagpengene, noe som tra-

Foto: Mark Knudsen/Monsun

bare i forhold til utenlandske arbeidere, men organisering som sådan. Siden midten av 1990-tallet har andelen LO-organiserte i Danmark falt fra 65 til 54 prosent, en andel som begynner å ligne på den norske. «Det er nødvendigt at se på den samlede situation: Både medlemstilbagegangen og de vanskeligheder, der er med at få organiseret de udenlandske arbeidere, så de ikke bliver misbrugt af arbejdsgiverne,» sier Anders Olesen til BS. «Vi må se, om der er noget i nordmændenes model, som vi kan kombinere med vores egne erfaringer og få noget brugbart ud. Det er vi begyndt på at undersøge. Men et er sikkert: hvis

disjonelt har gitt høyere organiseringsgrad enn Norge. Men med den borgerlige regjeringens mange innstramminger i dagpengene de siste årene, får medlemmene inntrykk av at det er fagforeningene som straffer dem – ikke politikerne. «Det rejser spørsmålet om, hvor længe fagbevægelsen vil være villig til at administrere en politik over for medlemmerne, som man er påtvunget af regeringen,» sier Olesen.

□ Jonas Bals

Hva kom ut av LO-Kongressen?

På LO-kongressens tredje dag fikk Oslo Byggningsarbeiderforening sine medlemmer Thomas Kolosowski fra Polen og Andis Aleksandrovics fra Latvia møte LO-leder Roar Flåthen. De overleverte en bunke besvarelser på LOs medlemsundersøkelse «Et godt arbeidsliv». Gjennom tolkene Anna Høstland og Ina Holmstad fortalte de klart og tydelig det som var viktig for de utenlandske medlemmene: Faste ansettelse!

Kongressen er ei maratonuke. Bunker med papirer. Mange forslag. Rundt 200 talere til handlingsprogrammet. Alt sammen lander med vedtakene den siste dagen.

Fagbevegelsen i Norge vokser og LO er større en noensinne: 867 000 medlemmer. I motsetning til politiske partier som kan leve uten mange medlemmer, er fagbevegelsen helt avhengig av en kontinuerlig verving og tariffavtaler for å ha innflytelse.

Med egen organisering og aktivisering, har fagorganisert fått de rød/grønne med på vedtak man ikke så lett oppnår i andre land. Arbeidsmiljøloven ble ikke forverret, privatisering av skoler er stoppet, tiltak mot sosial dumping er innført, likestilling skift og turnus kommer og en ordning med solidaransvar gjennomføres, for å ha nevnt noe.

Men LO er ikke opptatt av å analysere de store linjene i økonomi og politikk. De kritiserer nødig spekuljonskapitalen og uregulert kapitalisme som hovedårsak til krisa. Den kritikken kom via hilsningstaler fra de utenlandske gjestene. I det hele tatt var ikke krisa mye diskutert. Blant de som entret talerstolen var det statsministeren og finansministeren som framla de største krisebekymringene.

Roar Flåthen hadde en invitt til NHO når det gjaldt sosial dumping. Organisasjonens negative holdning til tiltak oppfattet han som en krigserklæring. Rett nok, men det analyser ikke hvorfor NHO framstår med et slikt hovmod, hvorfor arbeids-

giverne er mer aggressive enn før og hvorfor viktige lover avtaleverk brytes hver dag på norske arbeidsplasser?

Angrepene på offentlig sektor og velferdsgoder kom kongressen ikke utenom. Kritikken mot sykehusreformen ble skjerpet. Arve Bakke tok kraftig til orde for å høyne ledighetstrygden. Av andre tallfestet til 70% av lønna. LO krever at etter- og videreutdanningsreformen kommer på plass hvis Jens fortsetter som statsminister. Mot ledelsens ønske vedtok kongressen å verne uførepensjon mot innstramninger og fattigdomsbekjempelse ble vedtatt å være en viktig LO-sak. Pensjonskampen ble oversendt sekretariatet.

Arbeid til alle er og blir jobb nr 1. Kongressen vedtok mot ledelsens innstilling at lærlinger skal ha lovfestet rett til læreplass. Handlingsprogrammet har krav til økt styring med leiefirma og krav om faste ansettelser, men LOs spissing av kampen for faste ansettelser må bli klarere.

Oljeboring i Lofoten og Vesterålen ble i media ansett som en varm LO-potet. Vedtaket er et kompromiss som gir en åpning for oljeleting og boring litt fram i tid.

Solidaritet både hjemme og ute var en rød tråd i kongressen. Flere priser ble utdelt og undertrykking av fagorganiserte som slåss for sine rettigheter ble gølva. Kongressen vedtok en klar fordømming av Israels okkupasjon av Palestina, men et forslag om boikott av Israel ble nedstemt.

LO er blitt mer kritiske til EU. Kongressen beklaget regjeringas innføring av Tje-

nestedirektivet. Egen offentlig EØS-utredning ble krevd og tonen er skjerpet mot EF-domstolen og de mange dommene som rettes mot arbeidsfolk og faglige rettigheter. Krav om veto mot EUs postdirektiv kan komme om litt.

Det var litt diskusjon om bevilgninger til partiene, men mindre enn før. AP fikk 5 mill, SV 1,5 mill og Senterpartiet fikk for første gang en halv mill. Forslag om å støtte Rødt med 400.000,- fikk overraskende 75-100 stemmer (av rundt 300).

Hvorfor alle disse bra vedtakene? Faglig/politisk samarbeid angir kommentatorer som hovedårsak. Disse overser tre viktige poeng. Det ene er fagbevegelsens sjølstendigjøring. Den redder og vitaliserer fagbevegelsen. Ingen, ikke en gang LO-ledelsen, kan ta for gitt at deres innstillinger bli vedtatt. Det ble de da heller ikke alle sammen. Det andre er at de rød/grønne har flertall og er et samarbeid sentrum/venstre. Det tredje er at vi flommer over av oljepenger og har råd til å gjennomføre det som vedtas, uten at staten må låne ei krone.

Fasit: LO tok et skritt fram i løpet av 11. til 15.mai, sjøl om altfor mange forslag ble «ansett innarbeidet», «ikke tiltrådt» eller «oversendt sekretariatet».

Fremdeles må du være AP-medlem for å bli valgt inn i ledelsen.

Nordisk møte i Stockholm

Byggettan inviterte til nordisk møte 21. og 22. april på deres egen øy Näslingen som ligger ute i Stockholms skjærgård. Dansker, svensker og nordmenn deltok. Sistnevnte fordelt på Oslos tre bygningsarbeiderforeninger.

De nordiske møtene blir viktigere og viktigere. Helt sentralt står felles kamp mot sosial dumping, krise og hvordan vi skal jobbe som fagforeninger i ei ny tid.

Danskene oppsummerte med at overgangsordninger ikke hadde hindret sosial dumping. Foreløpig har de blitt enig med arbeidsgiverne om en påplussert minstelønn som skal gjelde for utstasjonerte bygningsarbeidere. Løsningen er ikke støpt i betong og EF-domstolen kan meget vel tulle med dette skjøre kompromisset, dersom noen ber den om det. Danskene har som en mulig løsning startet en diskusjon om allmenngjøring av tariffavtaler.

Svenskene hadde før vi kom nylig avsluttet en konflikt med arbeidsgiverne om granskingsordningen. Kort går denne ut

på at svenske bygningsarbeiderforeninger har rett til å kontrollere at arbeidsgiverne betaler ut riktig lønn etter overenskomsten. Det svenske datatilsynet har nektet ordningen videreført for de uorganiserte. Brüssel er heller ikke begeistret. Ordningen er særsvensk, men har betydning. I følge Byggettan fikk ansatte i deres distrikt, 10 millioner svenske kroner ekstra i 2006, fordi arbeidsgiverne hadde utbetalt feil eller for lite. Konflikten endte med at ordningen skal gjennomgås av en felles arbeidsgruppe.

Både dansk og svensk fagbevegelse har synkende medlemstall. Svensk LO har hatt et nettotap på en halv million siden 1995. Dansk LO har tapt et par hundre tusen de siste ti årene. Dette til tross for en reklamekampanje til henholdsvis 60 og 80 millioner danske kroner i 2007 og 2008. Denne situasjonen har satt fart i danske diskusjoner om en annen måte å organisere på – «organizing modell». Tankene er hentet fra oppgående deler av fagbevegelsen i Storbritan-

nia og USA. Litt forenklet ligger dette i samme gata som foreningens parole om organisering, aktivisering og ledelse.

Et interessant trekk er at det skal være tariffoppgjør i de tre skandinaviske landene neste år, der forhandlingene finner sted i samme tidsrom. Alle tre vil prioritere kampen for høyere minstelønninger. Det er første gang i manns minne at dette skjer. Kravene blir neppe helt identiske, men det er stor interesse for å utveksle krav og synspunkter.

I alle de tre landene øker arbeidsløsheten, spesielt innen bygning.

Konferansen vedtok som siste punkt en felles uttalelse med overskriften «Stopp jobbkrisen – forsvar velfærd og ens vilkår – afvis splittelse mellom arbeidere og forsvar faglige rettigheter».

I neste runde inviteres også finnene med – nordiske konferanser har kommet for å bli.

□ Roy

Stortinget har vedtatt EUs tjenestedirektiv

LO-kongressen beklaget at regjeringa valgte å innføre EUs Tjenestedirektiv. Direktivet ble vedtatt av et flertall bestående av Arbeiderpartiet + Kristelig Folkeparti, Venstre Høyre og FrP, mot stemmene til Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Like interessant kan være å få en smakebit fra hva noen av de folkevalgte sa når saken ble behandlet i Stortinget.

»Vi er 100 prosent sikre på at direktivet ikke fører til sosial dumping», sa Marit Nybakk fra Arbeiderpartiet. LO har likevel sine tvil og vedtok at veto retten mot nye direktiv må brukes dersom offentlige velferdsordninger og faglige rettigheter trues.

Inntil nylig leder av Ja-til-EU-Europa-bevegelsen og medlem av Arbeiderpartiet, Svein Roald Hansen framførte en rekke perler:

»De som skal yte tjenester i Norge, skal gjøre det på grunnlag av utstasjoneringdirektivet, og da er det norske lønns- og arbeidsvilkår som gjelder. Det er en realitet». Deretter kom: «Men når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår, er det altså ikke forbudt å

betale dårlig i Norge. Vi kan beklage det og kalle det mye rart, men det er ikke forbudt». Så rosinen i pølsa: «Så sier man at økt salg med tjenester vil undergrave gode lønns- og arbeidsvilkår. Nei, jeg har større tillit til norsk fagbevegelse enn som så». Ja vel nei.

Tro og tvil er nå en ting, et ønske om forverring er enda verre. Fra samme Stortingsdebatten kom to snutter som er verd å merke seg. Først Martin Engeset fra Høyre: «Ved å kreve bruk av allmenngjøringsloven ødelegger man den frie avtalen og sørger for at det ikke skal være konkurranse på lønn». Eller som Leif Helge Kongshaug fra Sponheim Venstre sa det: «Man kan spekulere på om arbeidet mot sosial dumping er et arbeid for å forhindre konkurranse om lønn».

(Takk til Dag Seierstad som var til stede, høre alt sammen og noterte det ned til Klassekampen 25.april 2009)

□ Roy

Illustrasjon: Robert Nyberg

Reguleringsbestemmelsene går til oppmann

Mellomoppgjøret er i havn bortsett fra en sak: I forhandlingene om innregulering etter § 4-18 for akkordtariffene kom ikke partene til enighet. Saken går dermed til oppmannsavgjørelse.

I følge Fellesoverenskomsten § 4-18 skal det ved utløpet av 1. avtaleår føres forhandlinger om økonomisk revisjon av de landsomfattende akkordtariffene for å ivareta eventuell manglende utvikling. BNL og Fellesforbundet er enige om be-

regningsmetoden og at det retningsgivende tallet er 4,61%, men klarte altså allikevel ikke å enes i forhandlingene. Dermed begjærte altså Fellesforbundet at spørsmålet avgjøres ved oppmann.

–Det som er viktig er at vi er enige om det retningsgivende tallet, datoene og at alle fag skal gis samme prosentvise beregning, sier Halvor Langseth i Fellesforbundet. –Det eneste vi ikke er enige om er selve tallet. Dermed anser vi dette for å

være en relativt grei sak.

Rett før Bygningsarbeideren går i trykken er lagdommer Bjørn Stousland, Borgarting, oppnevnt som oppmann. –Vi håper å ha avklart saken før ferien, sier Langseth. –Uansett vil de nye påslagsprosentene og kronefaktorene – hva de enn blir – gjelde fra 1. august.

□ PV

Lokalt styrte, fylkesvise LO-avdelinger?

I historiens lys

Harald Berntsen er historiker. Han har skrevet en rekke bøker, bl. a. Norsk Bygningsindustriarbeiderforbunds historie. I 2007 har han utgitt en biografi om tidligere statsminister Per Borten, samt «Tilbake til start?», en pamflett om arbeiderbevegelsens historie de siste hundre år. Harald er i tillegg en ivrig debattant.

Mot innstillinga fra sekretariatet vedtok flertallet på årets LO-kongress et forslag fra LO i Oslo om å prøve ut ei ny ordning med fylkesvise LO-avdelinger. Forsøket skal gjøres i tre-fire fylker og går ut på at fagforeningene i de aktuelle fylkene skal velge både avdelings- eller fylkestyre og fylkesvise distriktssekretærer, som skal erstatte de distriktssekretærene som i dag blir tilsett av LO sentralt.

Forslaget innebærer med andre ord ei desentralisering og demokratisering, som peker tilbake mot den unge Martin Tranmæl og Fagopposisjonen av 1911. Fagopposisjonen ville endre LO fra å være organisasjon av de gamle fagforbunda til å bli en klasseorganisasjon av alle arbeidere på tvers av fag- og yrkesskiller. Den gikk derfor inn for ei ny inndeling av LO i på den ene sida industriforbund, på den andre sida styrka lokale samorganisasjoner, som skulle bli LOs nye grunnorganisasjoner. Men etter at Tranmæl og Fagopposisjonen i løpet av 1918-20 hadde fått flertall i parti og fagorganisasjon, nøyde de seg med å bygge ut nye industriforbund. Samorganisasjonene blei til en slags LOs distriktsorganisasjoner, som fra 1921 til 1940 tallmessig blei redusert fra 53 til 13 og omfatta større og større områder.

Kommunistene motarbeida den sentraliseringa som dette betydde på LO-ledelsens hender. Men etter frigjøringa i 1945 vant kommunistene sjøl en høy grad av kontroll i de få og store samorganisasjonene. Den gamle fagopposisjonsmannen Elias Volan, som hadde leda LO i de første månedene av okupasjonen og nå var leder av LOs organisasjonskomité, begynte derfor å arbeide for å svekke posisjonen til kommunistene ved å gå tilbake til mange og små samorganisasjoner.

I dette møte Volan sterk motstand og gikk over til stikk motsatt strategi. Tallet på samorganisasjoner skulle heller ytterligere reduseres, løsrives fra kommunistisk innflytelse og bringes helt inn under sentral styring. Blant anna blei det foreslått at de

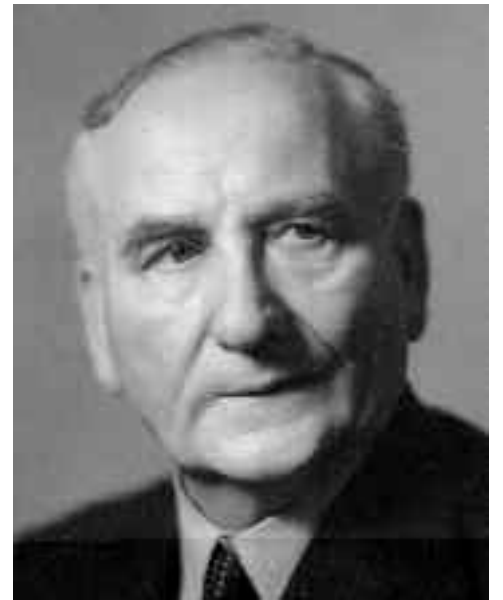
daglige lederne skulle velges og ansettes av LOs sentrale representantskap. På denne måten skulle samorg-kontoret bli LOs kontor i vedkommende distrikt.

Dette var å gå for langt, og i 1947 vedtok LOs representantskap et kompromiss som gikk ut på at samorganisasjonene skulle holde fram med sjøl å velge sine egne ledere. På LO-kongressen i 1953 blei dette avløst av et nytt prinsippvedtak som åpna for på den ene sida ei ny utvikling av mange og små samorganisasjoner, på den andre sida det som i dag er LOs nett av distriktskontorer med sentralt ansatte distriktssekretærer.

Først i 1993 kom LO-sekretariatet med et nytt sentraliseringsframstøt. På kongressen det året innstilte det på å oppløse de mange samorganisasjonene som da eksisterte. De skulle etter innstillinga, sammen med distriktskontora, erstattes med 80 såkalte LO-avdelinger, og hadde en viss historisk parallell i de forslaga fra Volan og LOs organisasjonskomité som ikke vant fram i 1947. For hvert fylke skulle det nemlig opprettes ei overordna LO-avdeling, med et kontor som skulle bemannes av LO sentralt og styre de mer lokale LO-avdelingene ovenfra.

I begeistring for denne innstillinga fra LO-sekretariatet foreslo Yngve Hågønsens yndling i Arbeiderpartiet, Thorbjørn Jagland, at 1. mai-arrangementene skulle bli tatt over av nye lokale utgaver av den sentrale Samarbeidskomiteen mellom Arbeiderpartiet og LO. Den gangen som alltid ellers dreia organisatoriske spørsmål seg ikke bare om teknisk effektivitet, men om politikk. I 1993 var Jagland grundig irritert på at den ene lokale samorganisasjonen etter den andre, blant andre Oslo faglige samorganisasjon, i 1. mai-parolene hengte bjella på katten og sa at Harlem Brundtlands regjering hadde et stort ansvar for den rekordhøye arbeidsledigheten på nærmere 200 000.

Innstillinga fikk ikke flertall på 1993-kongressen. Kongressen åpna derimot for

Elias Volan var anleggs- og murarbeider og ble i 1923 den første formannen i det nydannede Norsk Bygningsarbeiderforbund. Etter krigen var han aktiv i å svekke kommunistenes innflytelse i samorganisasjonene.

Foto: Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek

forsøk med ei fylkesavdeling i Oslo, som vel å merke skulle være lokalt styrt og bemanna, til erstatning for den faglige samorganisasjonen. Forsøket med det som blei kalt LO i Oslo blei satt i verk fra 1995 til 1997. I 1997 vedtok så LO-kongressen å la LO i Oslo bli ei permanent ordning.

Det er denne ordninga LO-kongressen i 2009, i strid med innstillinga fra ledelsen, har vedtatt å prøve videre ut i tre-fire fylker til. Den skulle gi mye tidligere sentralisert makt tilbake til foreningene og medlemmene lokalt. Viss den blir bygd videre ut og på lengre sikt blir kombinert med et forbundsløst LO, vil de fylkesvise LO-avdelingene måtte bli LOs nye grunnorganisasjoner, til erstatning for forbunda, og de opprinnelige organisasjonsideene til Fagopposisjonen av 1911 er blitt en realitet. Utviklinga på dette feltet åpner med andre ord for perspektiver som må diskuteres grundig blant flest mulige fagorganiserte.

EU mot sosial boligbygging

Bergen kommune har i et par år nå hatt planer om å bygge 600 billige boliger sammen med Husbanken og de tre boligbyggelagene BOB, Stor-Bergen og Vestbo. Boligbyggelagene skulle bygge, Husbanken

skulle sikre økonomisk støtte, og kommunen skulle finne egnete tomter. Men så var det dette EØS-medlemskapet da. EU-regelverket om offentlige anskaffelser gir nemlig ikke rom for å gi boligbyggelagene fordeler – som i dette tilfellet, hvor kommunen stilte med tomter til utbyggingen. Det betyr at boligprosjektet må ut på anbud, og at hele prosjektet står i fare for å bli skrinlagt. Nok et eksempel på de mange «frivillige tvangstrøyene» politi-

kerne de seneste tiårene har valgt å pålegge seg selv, for å kunne peke på lovverk og dommere når befolkningen krever sosiale tiltak. Og nok et eksempel på hvor vanskelig det er blitt å formulere boligpolitiske visjoner som handler om annet enn evig prisoppgang.

□ Jonas Bals

Europeisk aksjonsdag

14.-16. mai demonstrerte hundretusener av fagorganiserte i Madrid, Brussel, Berlin og Praha, med krav om flere jobber og sterkere faglige rettigheter, i en tid der kapitalismen er i krise. Den europeiske faglige sammenslutningen EFS sto bak oppfordringen til å demonstrere, men det var bare i noen få land at fagbevegelsen på

sentralt hold fulgte oppfordringen. I Norge ble dagen forbigått i stillhet, og i Danmark var det bare et fåtall bygningsarbeidere og pedagoger som valgte å aksjonere. Michael Johnson, som er talsmann for arbeidsløse bygningsarbeidere organisert i de københavnske byggforeningene, sa til den danske avisa Politiken: «Det er skammelig, at LO ikke tør stille op. De er bange for, at det kommer til at handle om EU, og det tør de ikke her op til Europaparlamentsvalget.» Den arbeidsløse tømmeren Brian Westermann stemte i, og sa at

«som græsrodaktivist mærker man, at der er noget, der ikke harmonerer mellem top og bund i fagbevægelsen.» LO-lederen Harald Børsting sa på sin side at både han og LO støttet EFS' aksjoner. Byggefagernes Samvirke forteller at det danske LO derfor sendte «embedsmænd til demonstrasjonen i Berlin for dér at deltage i manifestationen.» Demonstrasjonen på Nytorv i København holdt de seg derimot borte fra.

□ Jonas Bals

«UNITE AND FIGHT»

Noen tanker om engelsk og norsk fagbevegelse

Jeg har vært så heldig å kunne følge utviklingen av engelsk fagbevegelse fra innsiden siden 1997.

Første gang som deltaker på den nå så etter hvert velkjente Yorkshire-skolen i AOF, like før slutten av Thatcher-perioden, og senere gjennom flere besøk og gjennom kontakt med engelske fagforeningskamerater i Norge. Det har vært svært interessant og lærerikt.

Gjennom hele Thatcher-perioden ble fagbevegelsen svekket og mistet innflytelse. Det i seg selv kunne vært gjenstand for et eget innlegg, men det får bli en annen gang.

Denne gang vil jeg skrive om det de to viktigste utviklingstrekkene i engelsk fagbevegelse som har stor interesse for oss i Norge.

- Integreringen av innvandrere og utenlandsk arbeidskraft i fagforeningene
- Dannelsen av UNITE og arbeidet for grenseoverskridende forbund

England har i motsetning til Norge gjennom flere tiår vært gjenstand for stor arbeidsinnvandring fra hele verden. Det har selvsagt gjort at engelsk fagbevegelse har mye større erfaring med utenlandsk arbeidskraft og integrering enn oss. Spesielt gjelder dette forbundene UNITE og GMB (nærmest NAF i Norge). Gjennom planmessig arbeid og prioritering har de høstet følgende erfaring:

- *Innvandrere i England organiserer seg i stadig sterkere grad*
- *Innvandrere i England lar seg velge til tillitsvalgte*

- *Begge kjønn deltar på fagforeningsmøter*
- *Arbeidet med og blant muslimske kvinner bærer frukter*

Noe av grunnen til dette er at både UNITE og GMB har brukt store resurser på oversettelse av både lover og avtaleverk på alle språk som trengs. I tillegg er det bygd opp egen økonomisk og juridisk rådgivning myntet på innvandrere.

Gjennom sitt faglige arbeid med innvandrere i mange år, har de også høstet en annen viktig erfaring som vil ha stor relevans også for oss i Norge:

– Det har endret organisasjonskulturen i engelske fagforeninger!

Dette gjelder både møtestruktur, møteledelse, innhold og språkbruk.

UNITE THE UNION er Europa's største forbund i dag, med ca to mill medlemmer. Dette er et forbund som ligner på Fellesforbundet, sammenslått av de tidligere forbundene Amicus og T&G.

De har satt seg to store strategiske mål:

For det første å sette den politiske dagsorden i Storbritannia og dernest å kunne starte sammenslåingsdiskusjoner med IG-Metal i Tyskland og Teamsters i USA.

Målet er å fremskaffe et grenseoverskridende forbund som et viktig hinder i kampen mot sosial dumping. Disse samtalene er i full gang og en intensjonsavtale er allerede utformet. Deres ønske er å kunne innlede samtaler med Skandinavia i løpet av tre-fem år.

Dette er dristige og nye tanker som vil utfordre oss og vår faglige praksis både på kort og lang sikt.

En ting er jeg imidlertid helt sikker på – vi kan ikke forholde oss likegyldige til Europa's største forbund!

Hvorfor mislykkes for eks alle norske forbund med integreringa og hvorfor har vi så få tillitsvalgte med utenlandsk opprinnelse?

Den norske arbeiderhistoria har lært oss at den norske arbeiderbevegelsen først skjøt fart gjennom påvirkninga fra våre kamerater østfra, finner, svensker, russere, som bygde jernbane og anlegg i Norge. De bragte med seg ikke bare kampvilje, men ikke minst teoretisk kunnskap lært gjennom kurs og møter i fagforeninger.

Dette gir meg anledning til å avslutte med ytterligere et spennende område som vi kan lære av våre engelske kamerater: skolering og opplæring.

Regjeringa bevilger hver år flere millioner pund til TUC (LO) som så kanaliseres til diverse opplærings tiltak under mottoet:

– «Vi vil øke livsmulighetene for arbeidsfolk og hjelpe dem å heve stemmen gjennom høy kvalitet på utdanninga i fagforeningene.»

I dette bildet hører sjølsagt kunnskap om fagorganisering og arbeiderhistorie.

Dette har sjølsagt bidratt til økt bevissthet og aktivitet.

Dette håper jeg var et lite interessant innblikk i hva som skjer i vårt naboland i vest.

Kameratslig hilsen

Ulf M Ulriksen

Organisasjonsarbeider i NAF

Hvordan britisk fagbevegelse ble knust

På 60- og 70-tallet sto fagbevegelsen sterkt i britisk bygningsbransje. Organisasjonsgraden var høy, og lønningene likeså. Det var også et godt nivå på fagopplæringa. Etter at Margaret Thatcher kom til makta i 1979 har dette gått gradvis nedover og i dag framstår bygningsfagforeningene som maktesløse og nærmest knust. Hvordan kunne dette skje?

Dette var selvsagt en ønsket og planlagt politikk fra Thatcher og de konservatives side, helt i tråd med deres markedsideologi. Britisk byggeindustri var før dette preget av et sterk statlig engasjement, hvor det offentlige spilte en sterk rolle både som oppdragsgiver - etterkrigstida var prega av at det offentlige var den klart største aktøren i boligmarkedet - og som arbeidsgiver – hele 15 % av arbeidsstokken innen bygg og anlegg var direkte offentlig ansatt. Dette var selvsagt ikke i tråd med de konservatives politikk. De offentlige arbeidsgiverne som sysselsatte bygnings- og vedlikeholdsarbeidere ble de første ofrene for Thatcherismens privatiseringsiver. Samtidig bygde man også kraftig ned det offentlige engasjementet i boligbygginga og man fikk en kraftig retningsendring mot selveierskap og boligbygging i privat regi. Fra å ha en byggebransje med høy stabilitet også i internasjonal sammenheng fikk britene nå en bransje som var sterkt utsatt for svingninger i markedet.

Den andre strategien til Thatcher var å knuse fagforeningene gjennom å pulverisere ansettelsesforholdene. Dette ble gjort på flere måter. Det ble kjørt en ideologisk kampanje om at «selvstendige» næ-

ringsdrivende yter bedre enn ansatte, med mye svada om «gründervirksomhet» og «innovasjon», mye i likhet med den begeistringen for slikt som vi opplever her hjemme. Men viktigere var det at det ble mye lavere terskler for å «begynne for seg sjøl» samtidig som det ble innført skattereformer som gjorde det svært lønnsomt – i hvert fall på kort sikt. Det ble også lettere for de store oppdragsgiverne å benytte seg av slik arbeidskraft. Dermed eksploderte nærmest markedet for selvstendige – eller self-employed som engelskmennene kaller det. Vi har forresten et godt norsk ord for dette: Kontraktørvirksomhet.

Utviklingen bremsset litt opp etter at Tony Blair overtok regjeringa, men «New Labour» viste seg snart å være mer «new» enn «labour», så den tok seg fort opp igjen. I dag viser forsiktige anslag at over 60 % av arbeidsstokken i britisk bygge- og anleggsvirksomhet er selvstendige. Skjønt «selvstendige»: De aller færreste av disse har noen innflytelse på sitt eget arbeid eller sin egen arbeidstid, de holder seg ikke med materialer eller verktøy og de fakturerer ikke en gang oppdragsgiveren. De fleste er engasjert gjennom egne formidlingsbyråer eller uformelle nettverk og blir lønnet per dag eller uke, ikke per time.

Hva er konsekvensene av en sånn politikk? De «selvstendige» faller utenfor det kollektive avtaleverket, de har ingen rettigheter til feriepenger, sykelønn, arbeidsløshetsstrygd eller pensjon. De har også mistet alle former for oppsigelsesvern. De er heller ikke organisert i noen fagforening. Dermed har Storbritan-

nia nå fått en svekket fagbevegelse i byggebransjen. Organisasjonsgraden er svært lav og det finnes ikke lenger landsomfattende tariffavtaler. Kollektive forhandlinger har svært lite å si for lønnsdannelsen. Lønnsforskjellene har økt dramatisk og ulykkesstatistikken likeså. Over 30% av bygningsarbeiderne jobber mer enn 48 timer i uka. Sosial dumping foregår i høy grad.

De samfunnsmessige konsekvensene er også store. En ting er at det har utvikla seg en særdeles frynsete skattemoral hos alle parter. Enda verre er det kanskje at det knapt foregår noen formalisert fagopplæring i Storbritannia lenger. Arbeidskraften er dårlig kvalifisert, og med et fragmentert og oppsmuldet arbeidsmarked er også byggeplassene uoversiktlige og dårlig ledet. Fra å være blant de fremste i Europa har britisk byggebransje utvikla seg til å være prega av lav lønn, lav kvalitet, lav teknologi og lav produktivitet.

Det verste er at det har vært en villet politikk som har ført til dette, og dette er de uunngåelige følgene av markedsliberalismen i sin rendyrkede, ideologiske form. Politikken er som de våte drømmene til liberalistene i Høyre og Fremskrittspartiet, hvor skattelette og et fleksibelt arbeidsmarked skal løse de fleste problemer. Det sier bare hvor viktig det er å holde disse partiene unna regjeringskontorene!

Navn:

Ilko

Firma:

Workshop
Bemanning

Ilko meldte seg inn i foreningen da vi besøkte AFs byggeplass på Ensjø i slutten av mai. Han drev da med sandblåsing, som innleid fra Workshop Bemanning AS. Ilko kom til Norge første gang for to år siden, da på turistvisum. Etter at Bulgaria ble med i EU, og det ble lettere å reise til Norge, vendte han tilbake.

Hvorfor kom du til Norge?

På grunn av naturen, kulturen og pengene. Jeg hadde hørt fine ting om Norge og Sveits, og det endte opp med å bli Norge – etter at jeg ikke klarte å få visum til Canada og Sør-Afrika.

Hva synes du om kulturen da?

Bulgarere har mye å lære av Norge. Det

kan gå på enkle ting, som å stoppe for fotgjengere ved gangfeltene. I tillegg er det mye å hente fra arbeidslivet, og måten dere tenker teknologi og organisering på.

I avisene har man jo lest om opptøyer i Sofia, og en bulgarsk økonomi i fritt fall. Står det så dårlig til som man får inntrykk av?

Ja, definitivt. Det hjalp jo ikke at vi fikk flere kriser samtidig heller, der den verste var gasskrisen med Russland. Byen jeg kommer fra, Ruse, er en gammel industriby ved Donau, som blant annet har flere store skipsverft og togverksteder. Der har ledigheten gått gjennom taket nå, og konsekvensene er dramatiske. Likevel er det grunn til å huske på at når vi nå har negativ

vekst på 10 prosent, så følger det en oppgang som var minst like dramatisk. Ting kan snu raskt, og vi venter jo nye investeringer fra Europa. Den politiske situasjonen er verre – partiene er korrupte, enten det er monarkistene, muslimene og ekskommunistene, som sitter i regjering nå, eller demokratene og nasjonalistene, som for tiden er i opposisjon.

Hva jobba du med sjøl i Bulgaria?

Jeg jobba litt strøjobber innenfor bygg en ti måneders tid, men yrkesbakgrunnen min er fra et kommunistisk, statlig kollektivbruk, et såkalt kolkhoz. Men her i Norge blir det nok mest bygningsarbeid, ja.

☐ Jonas Bals

Nye satser:

Det generelle tillegget for alle våre overenskomstområder er kr. 1,- per time fra 1. april. Styret i foreningen oppfordrer til ikke å frasi seg krona i lokale forhandlinger. Ei krone mindre til oss er ei krone mer til arbeidsgiver. Å gi avkall på lønn eller enda verre, lønnsnedslag, redder ikke byggebransjen. Tvert om det reduserer kjøpekraft og forlenger krisa.

FELLESOVERENSKOMSTEN FOR BYGGFAG:

- Minstelønnsats for fagarbeidere høynes til kr. 142,75 (§ 2-2)
- Minstelønn for arbeidstakere uten fag eller svennebrev (§ 2-3)
Uten bransjeerfaring høynes til kr. 128,50
Med minst ett års bransjeerfaring høynes til kr. 133,50
- Minstelønnsats for unge arbeidere under 18 år høynes til kr. 86,00 (§ 2-4)
- Satsen for overtid og korte velferdspolisjoner høynes til kr. 199,24 (§§ 2-8, 2-9 og 6-2). Lærling-

ene betales med samme overtidssats som ufaglærte.

- Skifttillegget for 2. og 3. skift høynes til henholdsvis kr. 21,32 og kr. 34,06 per time (§ 6-4.2)
- Satsene for reise/gangtid endres (§§ 7-2.1 og 7-2.2)

Når du sjøl sørger for transport:

7,5 - 15 km kr. 70,10

15 - 30 km kr. 116,30

30 - 45 km kr. 136,30

45 - 60 km kr. 156,00

Når arbeidsgiver sørger for transport:

7,5 - 15 km kr. 41,40

15 - 30 km kr. 68,90

30 - 45 km kr. 82,40

45 - 60 km kr. 96,30

Timelønnsatsene gjelder fra 1. april. Satsene for overtid, skiftarbeid og reise/gangtid gjelder fra 28. april. Satsen for kort velferdspolisjoner gjelder fra 1. mai.

OVERENSKOMSTEN FOR BYGGEINDUSTRIEN:

- Minstelønnsats for nybegynnere høynes til kr. 128,50 og som etter ett år høynes til kr. 130,50 (§ 2-2.1)

- Minstelønnsats for ferievikarer 18-23 år høynes til kr. 113,00 (§ 2-2.4)
- Engangsbeløpet som erstatning for endring av arbeidstid høynes til kr. 570,00 (§ 2-4)
- Minstelønnsatser for lærlinger høynes til kr. 54,70 per time for 3. året og kr. 82,05 for 4. året (§ 2-6.2)
- Minstelønnsats for unge arbeidere under 18 år høynes til kr. 92,00 (§ 2-7)
- Minstesatser for skifttillegg, for 2. og 3. skift samt helg, høynes til henholdsvis kr. 15,55, kr. 20,10 og kr. 63,53 per time. (§ 3-3.4)

Satsene gjelder fra 1. april, unntatt skifttillegg som gjelder fra 28. april.

OVERENSKOMSTEN FOR ASFALTARBEID OG VEIVEDLIKEHOLD:

- Satsen for øvede arbeidstakere høynes til kr. 141,- per time (§ 2-1.1)
- Satsen for øvrige øvede arbeidstakere høynes til kr. 135,- per time (§ 2-1.2)
- Satsen for arbeidstakere over 18 år uten yrkeserfaring høynes til kr. 131,- per time (§ 2-2.3)

Satsene gjelder fra 1. april.

Solidari atsakomybē

Pernai rudenī Oslo statybos darbuotojū profesinē sajunga kartu su kitais Profsajungū susivienijimo Fellesforbundet padaliniais pravedē solidarios atsakomybēs akcijā. Akcijas metu be viso kito buvo renkami norvegū, lenkū bei Baltijos šaliū statybos darbuotojū parašai. Labai dėkojame visiems pasirašusiems už įstatymū leidybā dėl solidarios atsakomybēs už darbo užmokestį įvedimo. Jūsū pagalba šio įstatymo projektas, kuris buvo paruoštas Profsajungū susivienijimo Fellesforbundet, dabar svarstomas Norvegijos parlamente.

Solidari atsakomybē sukels rimtesnius darbo santykius statybos šakoje, nes kažkas

padēs darbuotojams išsireikalauti jiems priklausantį darbo užmokestį. Tai motyvuos rimtas įmones kontroliuoti rangovus, kad jie mokėtų savo darbuotojams jiems priklausantį darbo užmokestį. Be to mes tikimės, kad rimtos įmonės prieš pasirašant sutartį su rangovu turės pagalvoti du kartus, jei nežinos, ar rangovas moka darbuotojams tai, kas jiems priklauso.

Darbdavių bendrija NHO, kuri atstovauja darbdavių teises Norvegijoje, prieštarauja įstatymo įvedimui.

Birželio mėnesį parlamente bus svarstomas dokumentų dėl nesumokėto darbo užmokesčio pateikimo terminas. Fellesforbundet

det siūlo 3 mėnesių senaties terminą bei 3 savaitių įspėjimo laikotarpį. Tai reiškia, kad, jei darbdavys nemoka nustatyto minimumo, darbuotojas turi reikalauti jam priklausančio darbo užmokesčio, priemokos už viršvalandinį darbą 3 mėnesių bėgyje. Be to, po darbuotojo įspėjimo dėl nesumokėtos algos išmokėjimo jis dar papildomai turėtų 3 savaites (nuo įspėjimo datos) reikalavimo sudarymui. Tačiau NHO atstovai skelbia, kad 3 mėnesių senaties terminas būtų per ilgas. Taip Statybos šakos darbdavių bendrija BNL siūlo 4 savaitių senaties terminą.

Naujas profsajungos pirminikas

Oslo statybos darbuotojū profsajungos pirminikas Roy Pedersen pereina į kitas pareigas. Nuo liepos mėnesio jis vadovaus Profsajungū konfederacijos LO Oslo padaliniai.

Roy turi klotinių staliaus išsilavinimą. Jis anksčiau vadovavo Akmens, žemės ir cemento darbuotojū profsajungai, o nuo 2003 metų, kai ši profsajunga susivienijo su Dažytojū profsajunga bei Mūrinių profsajunga, tapo Oslo statybos darbuotojū profsajungos pirmininku. Eidamas šias pareigas jis pradėjo labai svarbų darbą – ginti darbuotojū užsie-

niečių teises. Roy buvo vienas iš iniciatoriū, kuriū pagalba Profsajungū susivienijimas Fellesforbundet pradėjo savo aktyvią kovą už darbuotojū užsieniečių teises Norvegijoje. Roy niekada neparodė savęs, kaip išdidaus vadovo. Visai atvirkščiai: jis visada pats padėdavo sutvarkyti patalpas po susirinkimų, užklijuoti vokus bei pakuodavo laiškus, o jo atlyginimas atitikdavo tam, ką uždirbdavo profsajungos nariai.

Petter Velleesen yra naujas Oslo statybos darbuotojū profsajungos pirminikas. Jis

buvo išrinktas birželio 18 d. per išimtinį metinį ataskaitinį rinkimų posėdį. Petter irgi turi klotinių staliaus išsilavinimą ir nuo 1994 metų dirbo matuotojū padalinyje, kuris užsiima profsajungos nariū vienietinių atlyginimų apskaita.

Oslo statybos darbuotojū profsajungos pirminko povaduotojas Børre Hagen, kuris anksčiau buvo Mūrinių profsajungos pirminku, tęsia savo pareigas.

Profesionālajai apvienībai būs jauns vadītājs

Apvienības vadītājs daudzu gadu garumā, Rois Pedersens, beidz savu darbību kā Oslo Celtniecībā strādājošo apvienības vadītājs. Viņš pārņēma LO Oslo nodaļas vadību, kas ir visu Oslo esošo profesionālo apvienību konfederācija.

Rois pēc izglītības ir namdaris un agrāk ir vadījis Akmens un cementa industrijā strādājošo apvienību. Viņš kļuva par Oslo Celtniecībā strādājošo apvienības vadītāju pēc tam, kad Akmens un zemes industrijas apvienība tika apvienota ar Krāsotāju profesionālo kus-

tību un Mūrnieku Ūniju 2003.gadā. Viens no Roja kā profesionālās apvienības vadītāja svarīgākajiem veicumiem ir tas, ka viņš kā viens no pirmajiem, kas vērsa uzmanību uz situāciju, kādā atrodas strādnieki no ārvalstīm, un bija viena no centrālajām personām, kas strādāja pie tā, lai panāktu, ka Fellesforbundet izlēma par labu iesaistošai politikai attiecībā uz strādniekiem no ārvalstīm. Viņa vadības stils nekad nav izcēlies ar pompozitāti, tieši otrādi: bieži vien Rois ir palicis ka viens no pēdējiem, lai sakārtotu telpas pēc sanāksmēm, līmējis

konvertus un locijis vēstules un viņa alga, tāpat ka citiem apvienība strādājošajiem, ir bijusi līdzīga tai, kuru saņem mūsu biedri.

Profesionālās apvienības jauno vadītāju sauc Petter Velleesen. Viņš tika izvēlēts apvienības ārkartas pilnsapulcē 18.jūnijā. Arī Petter pēc izglītības ir namdaris un ir strādājis apvienībā kopš 1994.gada. Børre Hagen, apvienības vadītāja vietnieks kopš 2003.gada un Mūrnieku apvienības agrākais vadītājs, turpinās darbu šajā amatā.

Austrumeiropiešiem tiek atteikta dienasnauda

LO pieprasa, lai ārvalstu darbinieki saņemtu pienācīgu attieksmi no norvēģu varas iestādēm.

Divi no mūsu austrumeiropiešu biedriem no Oslo Celtniecībā strādājošo apvienības Thomas Kolosowski no Polijas un Andis Aleksandrovičs no Latvijas LO kongresa trešajā dienā, 13.maijā tikās ar LO vadītāju Roar Flåthen. Viņi nodeva tālāk paciņu ar LO biedru aptaujas «Laba darba dzīve» rezultātiem. Ar tulku Anas Høstland un Inas Holmstad palīdzību viņi pateica skaidri un nepārprotami to, kas ir svarīgi ārvalstu darbiniekiem: **mēs vēlamies pastāvīgas darba attiecības!**

Šo tikšanos Roar Flåthen pieminēja arī savā uzrunā trešdienas priekšpusdienā.

Kongresa dalībnieku skaļu aplausu pavadīts viņš turpināja: «Daudzus gadus mums ir bijis vajadzīgs šis ārvalstu darbaspēks. Tāpēc mums līdz pēdējam jāizturas pret viņiem pienācīgi arī grūtos laikos.»

Tiek atteikta dienasnauda: darbiniekiem, kuri iznomāšanas firmās nav pieņemti pastāvīgā darbā (vai arī, kā to sauc citos vārdos, bez garantētās algas), nav nekādas ekonomiskās

drošības. Kad projekts pabeigs, daudzi no viņiem paliek bez darba un bez ienākumiem. Ja viņi dodas uz NAV lūdz viņiem piešķirt bezdarbnieka pabalstu, viņi, kā likums, saņem attieksmu. Iemesls – viņiem pietrūkst dažu stundu vai dienu, lai varētu teikt, ka viņu darba stāžs pēdējo 12 mēnešu laikā ir bijis nepārtraukts.

Uz šo brīdi norvēģu celtniecības objektos diemžēl ir izveidojušies divi atšķirīgi grupējumi. Pirmajam ir pastāvīga darba kontrakti, sakārtotas darba attiecības un laba peļņa. Otrajiem – pagaidu kontrakti vairāk vai mazāk nopietnās firmās un lielākajam vairumam tikai minimāla alga, turklāt bieži vien šie darbinieki strādā 10 stundas dienā, nesaņemot virsstundu samaksu.

Lielākās izpildītājfirmas ir samazinājušas savu pastāvīgo darbinieku skaitu pat par 30 – 40% salīdzinot ar to, kā tas bija gadus 15 atpakaļ. Tā vietā šīs firmas labāk izvēlas ņemt strādniekus no izīrētājfirmām.

Secinājumi tam visam ir sekojoši:

Celtniecībā strādājošie Norvēģijā nevēlas, lai tas tā turpinātos

Celtniecībā strādājošie vēlas pastāvīga darba līgumattiecības

Šobrīd sociālais dempings tiek būvēts, balstoties uz pagaidu darba līgumiem un izīrētājfirmām

Dažādi...

Ja tavas uzturēšanās atļaujas derīguma termiņš tuvojas beigām vai arī jau ir beidzies, bet tu esi kļuvis par bezdarbnieku, vai arī atrodies bezalgas atvaļinājumā: ieteikums no UDI (Valsts Imigrācijas dienests) tik un tā iesniegt dokumentus uzturēšanās atļaujas pagarināšanai. Izbeidzoties pārejas laika nosacījumiem šā gada 1.maijā, UDI ir tiesīgs pagarināt uzturēšanās atļauju arī noteiktos gadījumos, kad konkrētā persona palikusi bez darba!

Novēlam jauku vasaru visiem mūsu biedriem! Mūsu latviešu tulks un konsultants Ina Holmstad dosies atvaļinājumā no 29.06.09 – 10.07.09 un no 20.07.09 – 10.08.09.

Tvistesaker

□ Roy, Liv, Jonas,
Julia, Odd Magnar
og Børre

OPPSIGELSE HOS AF DECOM ONSHORE

Et medlem ble oppsagt. Ansiennitet ble ikke fulgt. Ulempevurderingen, jf. Arbeidsmiljøloven § 15-7, ble heller ikke foretatt. Firma var avvisende til å finne en løsning og det hele endte med stevning. Vedkommende står i stilling og var på oppsigelsestidspunktet sykemeldt.

TILGODEHAVENDE FERIEPENGER I JAKTLIA 19

Et medlem hadde feriepenger til gode. Krav ble sendt firma uten reaksjon. Til sist endte det med konkursbegjæring. Da ble det fart i sakene. Etter å ha avklart hva som manglet, ble pengene utbetalt og konkurs unngått.

OPPSIGELSE I JOBZONE BYGG & ANLEGG

Et medlem ble oppsagt. Vedkommende ønsket selv å slutte. Resultat ble en minnelig ordning med nesten to måneders grunnlønn som kompensasjon.

OPPSIGELSE HOS ALLIERO ENTREPRENØR

Som et ledd i krisa sies grunnarbeidere opp. En reagerte med full rett. Imidlertid viste forhandlingsmøte at ansienniteten var fulgt. Personlig kontakt ved eventuell bruk av fortrinnsretten ble innrømmet.

OPPSIGELSE HOS ALLIERO MUR OG BETONG

En oppsigelse ble foretatt i desember 08. Deretter ble denne i forhandlingsmøte endret til en form for rotete ansettelse uten garanti for jobb, men mer vi ringer og du springer. I deler av perioden var vedkommende sykemeldt. Han ble aldri tilbudt jobb. Firma hadde dermed et ansettelsesforhold man ikke ville vita noe av, samtidig som vedkommende formelt ikke var oppsagt. Etter et par ryddige møter ble arbeidsforholdet avsluttet med to måneders lønn, pluss refusjon av for mye trukket i norskkurs.

UENIGHET OM DIETT OG REISER I ADECCO

Det er oppstått tvist for fem polske medlemmer i Adecco. Uenigheten dreier seg om det skal betales diett og hjemreiser, ved beordring/tilbud om jobb utenfor

bosted/registreringssted i folkeregisteret. Dette er en prinsipiell tolkningstvist etter Fellesoverenskomsten for Byggfag og er oversendt forbundet for videre behandling.

UENIGHETSPROTOKOLL I AF BYGGFORNYELSE OG BYGG OSLO

Uenighet om drøfting, forhandling samt bortsetting av arbeid er gjengangere i dette firma, både for betongfolk og tømmerere. Konkret dreier det seg denne gang om manglende forhandlinger forut for bortsetting samt selve bortsettingen, på henholdsvis Lysaker Park og Gardermoen Park Inn hotell. Dette i en situasjon der firma har sagt opp forskalere. Saken er oversendt forbundet for videre behandling – for «hundrede gang». På tide å gjøre noe mer med det?

MFM BYGG NUF

En sak med feriepenger hvor det var uenighet om det var avspasert mer en det var arbeidet overtid. Heller ikke enighet om det skulle betales overtid. Etter en ryddig korrespondanse var det fortsatt uenighet om overtidskravet, men firmaet betalte ut i henhold til vårt krav. Kr 19 257,-

NORDIC STEEL BUILDINGS AS

1 polsk medlem hadde jobbet på Kårstø for firmaet. Når de ble sendt hjem til Slemmestad etter dette oppdraget fikk han beskjed om å reise til Polen. Ble ikke permittert. 06.01.09 ble han permittert uten lønn i varselperioden eller arbeidsgiverperioden. Krav kr 47 235,00, pluss feriepenger. Oversendt Distriktskontoret.

OIL-TECH AS

En isolatør hadde avsluttet sitt arbeidsforhold i firmaet uten å få utbetalt feriepenger sine på rundt 16 000 kroner. Oversendt Distriktskontoret.

ADB MALERENTREPRENØR

1 polsk medlem fikk ikke utbetalt feriepenger ved avsluttet arbeidsforhold. Firmaet sa det var inngått avtale om at pengene skulle utbetales i januar 2009. Vi fikk ikke kontakt med medlemmet. I januar kom det ikke noen feriepenger på bordet.

Men 6. mars kom utbetaling etter purring på pengene.

GARDEROBE & DESIGN AS

En sak hvor lønna lå langt under allmenngjøringsforskriften. Etter en lang saksbehandling ble saken oversendt Distriktskontoret. Det ble avholdt et ryddig forhandlingsmøte med firmaets nye eiere og det ble inngått en avtale om sluttoppgjør som vi tror begge parter kan leve godt med.

COLOR COMPANIET AS

1 spansk medlem hadde fått kr 7,50 for lite i timen. Totalt dreide det seg om i overkant av 3 000 kroner. Dette er nå i orden. Om enn litt uvillig.

THON BYGG AS

Krav om overtid for 1 polsk medlem. I overkant av 19 000 kroner. Saken oversendt Distriktskontoret

NYGAARDS BYGGESERVICE AS

Krav om feriepenger og overtid for polske medlemmer. Etter at påkravet ble sendt ble feriepenger utbetalt. Før saken om betaling for overtid ble avsluttet endte firmaet i skifteretten som konkursbo. Og overtidskravene er nok for gamle for NAV lønnsgaranti og må regnes som tapt.

UNIVERSAL-BYGG AS

1 polsk medlem fikk avskjed av den mer tvilsomme sorten. Saken videresendt Distriktskontoret.

EINAR LEPPERØD

Tre litauiske medlemmer fikk ikke feriepenger de hadde krav på. Det var vanskelig for postvesenet å finne fram til arbeidsgiveren, men etter mye om og men og en forkynnelse om konkurvarsel fra lensmannen, ble det orden på sakene. Feriepenger på godt og vel 40 000 kroner ble utbetalt som de skulle i slutten av mai.

PETKUNAS BYGGSERVICE

Tre litauiske medlemmer med utestående lønn og feriepenger. Krav på 63 000 kroner er oversendt bedriften. Her kan det dessuten bli mer å gjøre, ettersom flere ansatte nylig meldte seg inn i foreningen etter byggeplassbesøk.

MAXBAD/BALTIC VIKINGS/MOXY

På initiativ fra foreningen avdekket Aftenposten i mai gjennom en lang serie artikler elendige bo-, arbeids- og lønnsforhold i firmaet Maxbad i Nannestad.

Firmaets eier, Odd Erik Fanghol, har dessuten en drøss med klagesaker mot seg hos Forbrukerrådet. I følge våre kilder holder han nå på med å forberede firmaet for konkurs, og handler inn nye biler for pengene han har igjen. Et mindretall av de latviske arbeiderne fra firmaet kontaktet oss i begynnelsen av juni for å høre om vi kunne hjelpe dem med lønnskrav overfor firmaet, men etter å ha gått gjennom saken, fant vi ut at det var lite vi kan gjøre. Årsaken var først og fremst Fanghols forretningsmodell, som er den mest avanserte svindelen vi har kommet over så langt. Av hensyn til alle de skurkene som vi vet leser Bygningsarbeideren med interesse, avstår vi fra å gjengi denne i detalj her. De ansatte får bistand av foreningen til å legge fram saken sin for Fri Rettshjelp.

ENGRA D.O.O./REALINVEST HOLDING/CHOICE HOTELS

For et resyme av denne saken, se tidligere utgaver av Bygningsarbeideren. Siste nytt er at de bosniske arbeiderne som sto fram og meldte seg inn i foreningen, forlater landet. Grunnen er at de ikke får ny oppholdstillatelse basert på det ordentlige arbeidsforholdet de har fått seg i en norsk bedrift. Det er nemlig langt strengere regler for dem når de jobber for et norsk firma enn for et useriøst bosnisk. Utfallet av saken, som har vært blant de groveste eksemplene vi har sett på sosial dumping, er altså at arbeiderne reiser hjem med uforretta sak, mens de norske bakmennene sannsynligvis går fri. Riktignok er saken formelt fortsatt under etterforskning hos Økokrim, men etter over ett år uten tiltale tviler vi sterkt på at det vil ende med noe annet enn henleggelse. Hva angår Petter Stordalen, som lovet at han skulle rydde opp i den utestående lønna, har han så langt bare betalt ut en rundsum på 500 000 kroner til fem av arbeiderne. Med det mener han i følge nettavisen E24 at saken er avsluttet. Men det står altså fremdeles igjen en million av vårt lønnskrav, og i Bosnia befinner det seg minst førti arbeidere til som aldri har fått den lønna de skulle ha. Det de derimot har fått, er skattekrav fra norske myndigheter basert på den innberetta lønna, som langt overstiger hva de noen gang mottok i brutto lønn.

Tor Mostue

Gjensyn med Trollet

Som jeg har fortalt tidligere, hadde jeg mine første barne- og ungdomsår på Sinsen. På mange måter kan en

si at Sinsen var den første drabantbyen i Oslo – bygd ferdig i 1939. Det som kom seinere var den digre kornsiloen samt en blokk beregna på ansatte i Statens kornforretning litt nærmere Sinsen-krysset.

Mens denne blokka fremdeles var byggeplass, blei vi unga som bodde nærmest, kjent med en av bygningsarbeidera på plassen. Det var en usedvanlig trivelig kar vi kalte for Trollet. En dag kom han bort til oss med ei pakke spiker. I den var det forskalingsspiker (sånne som er runde og med to hu'er). Han forklarte at spikeren kunne vi legge på trikkeskinna på tvers av lengderetningen, men ikke slik at trikken kjørte over det dobbelte spikerhu'et. «Da får dere fine små sverd og sabler», sa Trollet.

Med entusiasme utførte vi instruksjonen. Resultatet blei at det florerte med små sabler og sverd blant unga. Noen dager seinere kom han med en ny eske til oss. Den var full av drivpatroner til boltapistol. «Ta og legg patronene etter hverandre på trikkeskinna. Det smeller som bare faen!» for-
mante Trollet.

Også denne gangen blei instruksjonen utført. Det skjedde utafør Sinsen kino (der det nå er en Kiwi-butikk). Trikken kom. Det smalt herlig! Folk på den nærmeste holdeplassen så seg forskrekka rundt. Var det Al Capone som hadde kommet rett fra kinoduken ut i Trondheimsveien? Politiet kom, og vi betrakta fornøyde oppstyret på litt avstand.

Trollet – det var gutten sin!

Mange år seinere, etter at jeg hadde begynt i murerlæra, hørte jeg mange historier om de gamle murerne og murarbeidera. Noen har jeg nevnt tidligere. Men en har jeg ikke nevnt. Det er Klempern. Murarbeider. Hans egentlige navn var, så vidt jeg husker, Fridtjof Klemp. Klempern var kjent som kommunist, Vålerenga-tilhenger og spilloppmaker. Under Vålerengas hjemmekamper på Bislet var Klempern alltid til stede. Men ikke på tribunen, men under den. Han turde ikke komme opp før han skjønte på jubelen at det nå gikk Vålerengas vei.

Under den store utbygginga på Lambertseter inngikk han et veddemål. I spisepausa satt han seg på sykkelen, sykla ned til Jernbanetorget, tok tre runder rundt torget før han returnerte til Lambertseter. Under hele stuntet var Klempern splitter naken!

En søndag så jeg på Sportsrevyen på TV. Der var det stor reportasje fra Birkebeinerrennet. På toget fra Rena til Oslo intervjuer sportsrevyen en noen av deltakerne. En av dem blei presentert som «murmester Fridtjof Klemp» – vinneren av sin aldersklasse. «Murmesteren» kjente jeg igjen med en gang. Det var jo min gamle venn fra Sinsen – Trollet! Klempern og Trollet var samme mann! Journalisten spurte «murmesteren» hvor mye trening som lå bak. Klempern svarte (jeg siterer etter hukommelsen): «For noen uker siden sa legen til meg at hvis jeg ikke ville daue nå, så måtte jeg slutte å drikke, slutte å røyke og begynne å trene. Så jeg kjøpte meg ski og slang meg med på Birkebeinern.»

